

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Spolupracující osoby z hlediska daní a pojistného

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Václav Boněk

Autor:

Bc. Blanka Stehlíková

2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Blanka STEHLÍKOVÁ**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Spolupracující osoby z hlediska daní a pojistného**
Zadávající katedra: **Katedra účetnictví a financí**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Podrobně analyzovat problematiku spolupracujících osob (zejm. manžela či manželky) s osobou samostatně výdělečně činnou, a stanovit případy, kdy využití rozdělení daně z příjmů fyzických osob na spolupracující osobu představuje optimalizaci daně

Metodický postup:

1. Osoby samostatně výdělečně činné
2. Spolupracující osoby
3. Možnost rozdělení daňového základu (příjmů a výdajů) na spolupracující osoby
4. Důsledky rozdělení z hlediska daňového
5. Důsledky rozdělení z hlediska pojistného
6. Ve kterých případech je rozdělení na spolupracující osoby výhodné
7. Závěry

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

50 - 60 stran

Forma zpracování diplomové práce:

tištěná

Seznam odborné literatury:

Pelech P., Pelc V.: Daně z příjmů - komentář, Anag 2010

Ženíšková M.: Pojistné na sociální zabezpečení s komentářem a příklady k 1. 1. 201, Anag 2010

Kohlík V.: Podnikání v rodině, Newsletter, bez data vydání

Dušek J.: Daně z příjmů 2010, Grada Publishing 2010

webové stránky ministerstva financí, České správy sociálního zabezpečení, Všeobecné zdravotní pojišťovny

Vančurová A., Láchová L.: Daňový systém ČR 2010, VOX 2010

výběr z odborných časopisů (Daně a právo v praxi, DHK, Sociální zabezpečení atd.)

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Václav Boněk

Katedra účetnictví a financí

Datum zadání diplomové práce:

1. března 2010

Termín odevzdání diplomové práce:

15. dubna 2011

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc., prof.h.c.

děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studená 13 (26)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Milana Jřek, Ph.D.

vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 1. března 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Spolupracující osoby z hlediska daní a pojistného“ vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu použité literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů

V Českých Budějovicích dne 7. dubna 2011

.....
Bc. Blanka Stehlíková

Obsah

ÚVOD	1
1 OSOBY SAMOSTATNĚ VÝDĚLEČNĚ ČINNÉ	3
1.1 ZEMĚDĚLSKÝ PODNIKATEL	4
1.2 ŽIVNOSTENSKÉ PODNIKÁNÍ	5
1.3 PODNIKÁNÍ PODLE ZVLÁŠTNÍCH PŘEDPISŮ	8
1.4 PŘÍJMY OSVČ	9
2 SPOLUPRACUJÍCÍ OSOBY	11
2.1 FORMY SPOLUPRÁCE V RODINĚ.....	11
2.2 SPOLUPRACUJÍCÍ OSOBA Z HLEDISKA DANĚ Z PŘÍJMU	12
2.3 SPOLUPRACUJÍCÍ OSOBA Z HLEDISKA POJISTNÉHO	17
2.3.1 <i>Pojistné na veřejné zdravotního pojištění</i>	17
2.3.2 <i>Pojistné na sociální zabezpečení</i>	20
3 VYUŽITÍ INSTITUTU SPOLUPRACUJÍCÍ OSOBY K OPTIMALIZACI DAŇOVÉ POVINNOSTI	
POPLATNÍKŮ V PŘÍKLADECH	25
3.1 PŘÍKLAD 1	25
3.2 PŘÍKLAD 2	25
3.3 PŘÍKLAD 3	26
3.4 PŘÍKLAD 4	27
3.5 PŘÍKLAD 5	30
3.6 PŘÍKLAD 6	33
3.7 PŘÍKLAD 7	35
3.8 PŘÍKLAD 8	38
3.9 PŘÍKLAD 9	41
3.10 PŘÍKLAD 10.....	43
3.11 PŘÍKLAD 11.....	49
3.12 PŘÍKLAD 12.....	52
3.13 PŘÍKLAD 13.....	54
3.14 PŘÍKLAD 14.....	56
3.15 PŘÍKLAD 15.....	58
4 ZÁVĚR	60
5 SUMMARY	63

6	POUŽITÁ LITERATURA.....	64
7	PŘÍLOHA	65

Úvod

Cílem této diplomové práce je podrobně analyzovat problematiku spolupracujících osob (zejména manžela či manželky) s osobou samostatně výdělečně činnou a stanovit případy, kdy využití rozdělení příjmů a výdajů, resp. zisku či ztráty, na spolupracující osobu představuje optimalizaci daně.

Pojem optimalizace daňové povinnosti poplatníků v sobě neskrývá pouze platby daně z příjmů, ale také pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění. Toto pojištění můžeme chápat jako určitou daň, neboť jde o peněžní, povinné, nenávratné platby do veřejného rozpočtu nebo zdravotní pojišťovně, které se vybírají na základě mocenské povahy státu, tzn. na základě zákona. Přirozenou snahou každého daňového subjektu je optimalizovat svoji daňovou povinnost tak, aby placená daň byla minimální a z výsledku podnikání zůstalo co nejvíce daňovému subjektu pro jeho další podnikatelský rozvoj a pro osobní spotřebu podnikatele a jeho rodiny. Daňová optimalizace je nastavení všech parametrů daní tak, aby jejich výsledná platba byla co možná nejnižší. Jde o legální cestu, jak si jednoduše a samozřejmě dlouhodobě snižovat daňovou povinnost. Jednou z možností optimalizace daňové povinnosti podnikatele je využití **institutu spolupráce osob** podle § 13 zákona o dani z příjmů. Využití institutu spolupracující osoby je možnost, nikoliv povinnost.

Ve své diplomové práci využiji svých poznatků z praxe. Jsem OSVČ s předmětem činnosti vedení účetnictví a účetní poradenství a mezi mými klienty jsou i fyzické osoby, které institutu spolupráce osob využívají. Jelikož jsem vázána mlčenlivostí, jména osob jsou smyšlená. V první části diplomové práce vymezím pojmy OSVČ a spolupracující osoba a krátce se zmíním o formách spolupráce v rodině. V následující části se budu podrobně zabývat spolupracující osobou z hlediska daní, z hlediska pojistného na veřejné zdravotní pojištění a z hlediska pojistného na sociální zabezpečení. Teoretické poznatky budu analyzovat na příkladech z praxe. Všechny uvedené příklady jsou posuzovány a vypočítány podle zákonů platných pro rok 2010. Je v nich vyhodnoceno, zda využití institutu spolupracující osoby je pro poplatníka a jeho

rodinu výhodné, případně v jakém případě vede k maximální optimalizaci daňové povinnosti. Na závěr je shrnuto, v jakých případech je využití institutu spolupracujících osob výhodné a jaké jsou jeho nevýhody.

Jako praktickou pomůcku pro optimalizaci daňové povinnosti podnikatele jsem vytvořila v programu MS Excel interaktivní tabulky usnadňující výpočet podílu na příjmech a výdajích spolupracující osoby, výpočet daně z příjmů fyzických osob a výpočet sociálního a zdravotního pojištění OSVČ a její spolupracující osoby. Po zadání konkrétních údajů o OSVČ a jeho spolupracující osobě program vypočítá daň z příjmu fyzických osob, sociální a zdravotní pojištění pro OSVČ i spolupracující osobu. Dále porovná, jestli rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující osobu vede k optimalizaci daňové povinnosti poplatníka a spolupracující osoby. V programu lze měnit velikost podílu na příjmech a výdajích spolupracující osoby. S použitím těchto tabulek si daňový poplatník snadno zjistí nejvyšší možnou daňovou úsporu a rozhodne se, jestli je pro něj rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující osobu výhodné. Návod k použití je uveden v příloze. Algoritmy pro výpočty jsou stanoveny podle zákonů vztahujících se na zdaňovací období pro rok 2010 a 2011.

1 Osoby samostatně výdělečně činné

Osoba samostatně výdělečně činná (dále jen OSVČ) je osoba vykonávající samostatnou činnost nebo spolupracující při výkonu samostatné výdělečné činnosti, pokud podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění, na ni lze rozdělovat příjmy a výdaje spojené s výkonem této činnosti. V rámci zdaňování fyzických osob platí pro OSVČ některá specifická pravidla. Podrobné vymezení OSVČ obsahuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v platném znění, podle něhož se výkonem samostatné výdělečné činnosti rozumí:

- provozování zemědělské výroby, hospodaření v lesích, na vodních plochách, pokud je osoba provozující tuto činnost zapsána do evidence podle zvláštního zákona;
- provozování živnosti na základě živnostenského nebo jiného oprávnění podle živnostenského zákona;
- výkon umělecké nebo jiné tvůrčí činnosti na základě autorskoprávních vztahů, pokud se podle prohlášení osoby provozující tuto činnost jedná o soustavný výkon;
- výkon činnosti na základě oprávnění podle zvláštních právních předpisů;
- výkon činností vykonávaných vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení příjmů, pokud se podle prohlášení osoby konající tuto činnost jedná o soustavný výkon.

Z výše uvedeného vyplývá, že osobou samostatně výdělečně činnou může být nejen živnostník, tedy fyzická osoba podnikající podle živnostenského zákona, ale i celá řada dalších podnikatelů, resp. fyzických osob. OSVČ je termín používaný v českých zákonech o dani z příjmů, o sociálním zabezpečení a zdravotním pojištění pro takovou fyzickou osobu, která má příjmy z podnikání nebo z jiné samostatně výdělečné činnosti § 7 odst. 1 a 2 zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů. Typicky je OSVČ například živnostník, samostatný zemědělec, samostatně výdělečný umělec, soudní znalec a podobně. V následujícím textu budu podrobněji charakterizovat jednotlivé samostatné

výdělečné činnosti a podnikání. Právě příjmy dosažené z těchto činností je možné rozdělovat na spolupracující osoby.

1.1 Zemědělský podnikatel

Zemědělským podnikatelem je podle zákona 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, fyzická nebo právnická osoba, která hodlá provozovat zemědělskou výrobu jako soustavnou a samostatnou činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku, za podmínek stanovených tímto zákonem a která, pokud jde o fyzickou osobu, dosáhla věku 18 let, má způsobilost k právním úkonům. U právnických osob musí splňovat výše uvedené podmínky statutární orgán nebo jím zvolený odpovědný zástupce.

Zemědělskou výrobou včetně hospodaření v lesích a na vodních plochách se rozumí:

- rostlinná výroba včetně chmelařství, ovocnářství, vinohradnictví, a pěstování zeleniny, hub, okrasných rostlin, léčivých a aromatických rostlin, rostlin pro technické a energetické užití na pozemcích vlastních, pronajatých, nebo užívaných na základě jiného právního důvodu, popřípadě provozovaná bez pozemků;
- živočišná výroba zahrnující chov hospodářských a jiných zvířat či živočichů za účelem získávání a výroby živočišných produktů, chov hospodářských zvířat k tahu a chov sportovních a dostihových koní;
- produkce chovných plemenných zvířat a využití jejich genetického materiálu;
- výroba osiv a sadby, školkařských výpěstků a genetického materiálu rostlin;
- úprava, zpracování a prodej vlastní produkce zemědělské výroby;
- chov ryb, vodních živočichů a pěstování rostlin na vodní ploše na pozemcích vlastních, pronajatých nebo užívaných na základě jiného právního důvodu;
- hospodaření v lese, na pozemcích vlastních, pronajatých nebo užívaných na základě jiného právního důvodu;
- hospodaření s vodou pro zemědělské a lesnické účely.

Zemědělský podnikatel je oprávněn rovněž poskytovat práce, výkony nebo služby, které souvisejí výhradně se zemědělskou výrobou a při kterých se využijí prostředky nebo zařízení sloužící zemědělskému podnikateli k zemědělské výrobě. Fyzická osoba provozující drobné pěstitelské a chovatelské činnosti, anebo prodávající nezpracované rostlinné a živočišné výrobky, nepodléhá evidenci zemědělského podnikatele. Zemědělského podnikatele eviduje místně příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností, v jehož územní působnosti se nachází místo trvalého pobytu zemědělského podnikatele, jde-li o fyzickou osobu, nebo sídlo zemědělského podnikatele, jde-li o právnickou osobu.

1.2 Živnostenské podnikání

Živnostenské podnikání je podnikání, které je provozováno za podmínek stanovených zákonem č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů. Živnost, kterou se rozumí soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku, může provozovat fyzická nebo právnická osoba, splní-li podmínky stanovené živnostenským zákonem. Živnost lze vykonávat (provozovat) v provozovně nebo více provozovnách. Provozovnou se podle živnostenského zákona rozumí prostor, v němž je živnost provozována. Za provozovnu se považuje i automat nebo mobilní provozovna. Mobilní provozovna je provozovna, která je přemístitelná a není umístěna na jednom místě po dobu delší než tři měsíce. Provozovny musí být trvale a zvenčí viditelně označeny obchodní firmou nebo názvem nebo jménem a příjmením podnikatele, a když mu bylo přiděleno identifikační číslo tak i jím.

Každá osoba, která chce provozovat živnost, musí splňovat všeobecné podmínky dané živnostenským zákonem. Ty jsou následující:

- dosažení věku 18 let,
- způsobilost k právním úkonům (hovorově řečeno svéprávnost)
- bezúhonnost (bezúhonnými osobami jsou osoby s čistým výpisem z Rejstříku trestů, popřípadě osoby se zápisem v Rejstříku, jímž byl za úmyslný trestný čin

nesouvisející s podnikáním uložen podmíněný trest, nebo nepodmíněný trest v délce maximálně jednoho roku).

Český právní řád zná v podstatě čtyři druhy živností: volné, řemeslné, vázané a koncesované. První tři uvedené živnosti jsou živnostmi ohlašovacími. Oprávnění k jejich provozu vzniká, jakmile podnikatel splní zákonem stanovené podmínky a ohlásí živnost příslušnému živnostenskému úřadu.

Volné živnosti jsou takové živnosti, pro jejichž získání a provozování nepotřebuje podnikatel žádnou odbornou způsobilost. Příkladem je Specializovaný maloobchod, Zprostředkování obchodu a služeb. Pro získání a provozování **řemeslné živnosti** je podmínkou výuční list a tři roky praxe v oboru nebo šestiletá praxe v oboru. Příkladem jsou Řeznictví, Zednictví, Klempířství, Hostinská činnost. Pro získání a provozování **vázané živnosti** je podmínkou prokázání odborné způsobilosti, kterou stanoví příloha živnostenského zákona. Příkladem jsou Masérské služby, Vedení účetnictví, Montáž a opravy vyhrazených elektrických zařízení, Provádění staveb, jejich změn a odstraňování. **Koncesované živnosti** vznikají a jsou provozovány na základě správního rozhodnutí. Tyto živnosti jsou osvědčeny koncesní listinou. Kromě splnění odborné způsobilosti je podmínkou získání této živnosti (koncese) i kladné vyjádření příslušného orgánu státní správy. Příkladem jsou Provozování pohřební služby, Provozování cestovní kanceláře, Silniční motorová doprava nákladní, Taxislužba.

Fyzická osoba jako podnikatel může splnit odbornou způsobilost prostřednictvím ustanoveného odpovědného zástupce, nemá-li sama potřebnou kvalifikaci. V tom případě ale musí být odpovědný zástupce ve smluvním vztahu k podnikateli a musí se v dostatečném rozsahu podílet na provozování živnosti.

Podnikání na živnostenský list patří v České republice (a prakticky i ve všech civilizovaných zemích) mezi nejjednodušší a zároveň nejběžnější formy podnikání. K 31. 12. 2009 bylo v České republice 1 839 233 soukromých podnikatelů – fyzických osob, z toho 17 078 jich bylo zapsáno v obchodním rejstříku. V tomto údaji jsou započítáni nejenom živnostníci, ale i zemědělské podnikatelé, fyzické osoby mající příjmy z poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného vlastnictví, osoby vykonávající

nezávislé povolání a další. Ke stejnému datu bylo v ČR 329 100 obchodních společností, z toho 23 312 akciových společností, 15 636 družstev a 420 státních podniků.¹ Samostatný údaj o počtu živnostníků není publikován. K 31. 12. 2009 bylo vydáno 2 898 826 živnostenských oprávnění.²

Provozování živnosti je oblíbeno zejména ze dvou následujících důvodů: Podnikatel zahajující činnost nemusí shánět vysoké finanční částky potřebné pro vytvoření základního kapitálu, jako je tomu v případě obchodních společností (v případě s.r.o. musí například vytvořit základní kapitál ve výši 200 000 Kč). Často si tak vystačí s „nepatrným“ množstvím finančních prostředků. Prakticky jedinou povinnou platbou zůstává platba za živnostenský list (1 000 Kč). Druhým důvodem hovořícím ve prospěch živností je administrativa. Tu zvládne drobný živnostník zpravidla svými silami. Daňové poradce či právníky si proto může živnostník sjednávat pouze ve výjimečných či krizových situacích. Anebo zkrátka proto, že ho administrativní činnost unavuje a rozptyluje od skutečného podnikání. OSVČ má možnost se rozhodnout jestli povede daňovou evidenci (pokud není ze zákona povinen vést účetnictví) či jestli bude uplatňovat výdaje paušálem. Podnikatel – fyzická osoba – zapsaný v obchodním rejstříku, je povinen vést účetnictví, stejně tak i ostatní fyzické osoby, jejichž obrat za bezprostředně předcházející kalendářní rok přesáhl částku 25 000 000 Kč. Vést účetnictví musí také fyzické osoby, které jsou podnikatele a jsou účastníky sdružení bez právní subjektivity, pokud alespoň jeden z účastníků tohoto sdružení je povinen vést účetnictví. Ostatní fyzické osoby mohou vést účetnictví na základě svého rozhodnutí.

Oproti ostatním formám podnikání mají však živnosti také několik nevýhod. Podnikatel zde vystupuje jako tzv. fyzická osoba, což pro něj představuje určité riziko. Za své podnikatelské závazky ručí celým svým majetkem! Riziko lze omezit změnou podílu na společném jmění manželů. Při obchodních jednáních či jednáních s bankami pro něj přívlastek „fyzická osoba“ může znamenat určitou nevýhodu. Obchodní partneři a klienti vnímají právnickou osobu jako důvěryhodnějšího a finančně stabilnějšího

¹ Zdroj: Český statistický úřad; <http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/p/01n2-09>

² Zdroj: Živnostenský úřad; <http://www.rzp.cz/statistiky.html>

partnera – všeobecně je v podnikatelské praxi dobře viditelná náklonnost k jednání s právníky osobami oproti fyzickým. Společnosti a státní úřady často ve výběrových řízeních podmiňují účast právní formou s.r.o. nebo a.s. Veškerá renomé a reference z podnikání fyzické osoby padají ukončením jejího aktivního pracovního života, zatímco obchodní společnosti s každým rokem své existence budují obchodní jméno a historii firmy, čímž zvyšují svůj kredit. Fyzická osoba v průběhu svého podnikání může zvyšovat cenu své práce, ale nebuduje žádnou hodnotu, kterou by bylo možné jednoduše převést na jinou osobu. Hodnota obchodní společnosti se v čase zvyšuje a je možné ji prodat nebo předat potomkům. OSVČ nemůže účinně delegovat řízení podnikání na jinou osobu, zatímco řízení obchodní společnosti je možné předat jednatelem nebo dalším společníkům.

1.3 Podnikání podle zvláštních předpisů

Za živnostenské podnikání se nepovažuje především samostatná výdělečná činnost fyzických osob v různých oborech specializované odborné činnosti, ke které je nutná zvláštní odborná kvalifikace podle zvláštních předpisů. Jedná se o tyto odborné profese: advokát, notář, patentový zástupce, soudní exekutor, znalec, tlumočník, auditor, daňový poradce, burzovní dohodce, burzovní makléř, zprostředkovatel, rozhodce při řešení kolektivních sporů, rozhodce při rozhodování majetkových sporů, úředně oprávněný zeměměřický inženýr, autorizovaný (svobodný) architekt, autorizovaný (svobodný) inženýr činný ve výstavbě, autorizovaný inspektor vykonávající svoji činnost jako svobodné povolání, lékař, lékárník, stomatolog, psychoterapeut, přírodní léčitel, klinický logoped, klinický psycholog, další zdravotničtí pracovníci, veterinární lékař a další veterinární pracovníci. Kromě výkonu činnosti v rámci výše uvedených odborných profesí se za živnostenskou činnost nepovažují například podnikání v oblasti bankovníctví a pojišťovnictví, hornická činnost, pořádání loterií, zemědělství, školství, zřizování a provoz telekomunikací, provozování rozhlasového a televizního vysílání, státní zkušebnictví.

1.4 Příjmy OSVČ

Taxativní výčet příjmů z podnikatelské samostatné výdělečné činnosti je uveden v § 7 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů. Příjmy z podnikání jsou:

- příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- příjmy ze živnosti,
- příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů,
- podíly společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti na zisku.

Příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti se podle § 7 odst. 2 zákona č. 586/1992 Sb. rozumí (nespadají-li mezi příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky podle § 6):

- příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem,
- příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů,
- příjmy znalce, tlumočnicka, zprostředkovatele kolektivních sporů, zprostředkovatele kolektivních a hromadných smluv podle autorského zákona, rozhodce za činnost podle zvláštních předpisů,
- příjmy z činnosti insolvenčního správce, včetně příjmů z činnosti předběžného insolvenčního správce, zástupce insolvenčního správce, odděleného insolvenčního správce a zvláštního insolventního správce, které nejsou živností ani podnikáním podle zvláštního právního předpisu.

Všechny výše uvedené příjmy lze rozdělovat na spolupracující osoby (při splnění určitých podmínek – bude vysvětleno v následující kapitole).

Za příjmy se podle ustanovení § 7 zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů, nepokládají příjmy z činností, které lze vykonávat pouze na základě povolení, registrace

nebo jiného souhlasu příslušného orgánu a poplatník toto povolení či registraci nemá. Takové příjmy patří do příjmů podle ustanovení § 10 zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů, a nelze je tedy rozdělovat na spolupracující osoby (*Příklad 1 na str. 25*).

2 Spolupracující osoby

2.1 Formy spolupráce v rodině

V podnikatelské praxi dochází často k situaci, kdy se na podnikání jednoho z členů domácnosti podílejí i ostatní rodinní příslušníci. Protože v daňovém systému ČR jsou poplatníky daně z příjmů jednotlivé osoby, je třeba mezi ně příjmy získané při společné podnikatelské činnosti pro účely výpočtu daně a pojistného rozdělit. Variant pro rozdělení příjmů z podnikání mezi rodinné příslušníky nebo členy domácnosti je několik. Jednou z forem spolupráce osob žijících ve společné domácnosti je založení **sdružení bez právní subjektivity** podle § 829 až 841 občanského zákoníku. Pokud je sdružení založeno za účelem společné podnikatelské činnosti, musí mít účastníci sdružení příslušné oprávnění k vykonávání některé z činností společných podnikatelských aktivit. Výhodou sdružení je, že základ daně je „rozdroben“ na více poplatníků a každý může uplatnit slevu na poplatníka, případně další slevy na dani, na které mají nárok. Dále může poplatník uplatnit odčitatelné položky na členy rodiny i tehdy, pokud s ním tyto členové rodiny tvoří sdružení (na rozdíl od varianty spolupráce osob, kdy na spolupracující osoby odčitatelné položky uplatnit nelze). Nevýhodou je, že sdružení je administrativně náročnější.

Další variantou je **zaměstnanecký vztah**. Právní úprava zaměstnaneckého vztahu je rozsáhlá a nalezneme ji v zákoníku práce. Pro použití zaměstnaneckého vztahu pro daňovou optimalizaci je důležité ustanovení § 318 Zákoníku práce. V tomto paragrafu se výslovně uvádí, že pracovněprávní vztah (pracovní poměr nebo dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr) nemůže být uzavřen mezi manžely nebo partnery (osobami stejného pohlaví). Nic ale nebrání uzavřít pracovněprávní vztah mezi otcem a synem a podobně. Ustanovení § 318 Zákoníku práce hovoří o zákazu uzavření pracovněprávního vztahu mezi manžely, takže pokud by nebylo uzavřeno manželství a oba partneři by žili spolu jako přítel s přítelkyní, pak by se na ně zákaz uzavření pracovněprávního vztahu nevztahoval. V tomto případě by podnikatel mohl se svou přítelkyní uzavřít pracovněprávní vztah a zaměstnat ji. Pokud však půjde o obchodní společnost, např. společnost s r.o., ve které manžel působí ve funkci statutárního orgánu

jednatele společnosti, může být s manželkou uzavřen pracovněprávní vztah, i když na straně zaměstnavatele podepisuje pracovní smlouvu nebo dohodu manžel jakožto statutární orgán společnosti. Pracovněprávní vztah totiž není uzavírán mezi manžely, ale mezi zaměstnancem a obchodní společností, ve které je manžel statutárním orgánem. Toto řešení je možné i v případě, že manžel založí jako jediný společník společnost s r.o., ve které současně vykonává funkci jednatele společnosti. I v tomto případě může tato společnost zaměstnat manželku jediného společníka. Jde o pracovněprávní vztah mezi zaměstnancem a společností, nikoliv o pracovněprávní vztah mezi manžely.

Další formou pro rozdělení příjmů z podnikání mezi rodinné příslušníky nebo členy domácnosti je spolupráce podle § 13 zákona o daních z příjmů. Záměrem využití institutu **spolupracující osoby** je minimalizovat daňové zatížení poplatníků daně z příjmů v rámci manželů nebo v rámci domácnosti.

2.2 Spolupracující osoba z hlediska daně z příjmu

Osoba samostatně výdělečně činná může rozdělit své příjmy a výdaje na osoby žijící ve společné domácnosti. Spolupracující osobou se může stát manžel (manželka) i ostatní osoby žijící s podnikatelem ve společné domácnosti. Pojem domácnost definuje §115 Občanského zákoníku, podle něhož domácnost tvoří fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby. Pojem „společná domácnost“ se běžně užívá, byť není kodifikován. Společná domácnost je klíčový pojem, protože OSVČ může rozdělit příjmy a výdaje jen na osoby, které s ní ve společné domácnosti žily v době, za kterou podává daňové přiznání. Pokud některá ze spolupracujících osob nemá trvalý pobyt v místě bydliště podnikatele, který na ní rozděluje své příjmy a výdaje, je určující, zda tato osoba společně s OSVČ také uhrazuje své potřeby spojené s bydlením, výživou atd. Takovou společnou domácnost už nemůže mít s nikým jiným, pokud prohlásí, že ji má s OSVČ se kterou spolupracuje. Proto není pro spolupracující osobu rozhodující místo trvalého bydliště (*Příklad 2 na str. 25*)

Výpočet příjmů spolupracujících osob upravuje § 13 zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů. Ustanovení umožňuje rozdělení příjmů podnikatele i na spolupracující manželku, aniž by se stala podnikatelkou (popř. rozdělení příjmů podnikatelkou na

spolupracujícího manžela), popř. na další osoby žijící ve společné domácnosti. Smyslem ustanovení § 13 je daňově zvýhodnit podnikatele (podnikatelku), s nímž spolupracoval při podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti zejména druhý z manželů, neboť podle právních předpisů není přípustné zaměstnávat manžele navzájem, zatímco s ostatními osobami může podnikatel uzavřít pracovněprávní vztah. Toto ustanovení dále upravuje určité, i když menší daňové zvýhodnění v těch případech, kdy podnikateli (podnikatelce) vedle manželky (manžela) vypomáhají i další osoby splňující podmínky uvedené v zákoně.

Podíl spolupracujících osob na společných příjmech a výdajích může být nejvýše 30%. U spolupracující osoby je navíc výše částky příjmu sníženého o část výdajů limitována částkou 180 000 Kč ročně anebo 15 000 Kč měsíčně za každý započatý měsíc spolupráce při spolupráci jen po část roku. Pokud je však spolupracující osobou jen manžel (manželka), lze místo 30% použít limit 50%. V takovém případě je podíl připadající na spolupracující manželku (manžela) limitován absolutní částkou, a to 540 000 Kč ročně (45 000 Kč měsíčně za každý započatý měsíc spolupráce při spolupráci jen po část roku), jako část příjmu sníženého o odpovídající část výdajů. Pro rozdělování příjmů a výdajů na spolupracující osoby tudíž platí dvě alternativy. Jednak je možné přerozdělovat příjmy a výdaje mezi manžele až do výše 50% podílu, anebo je možné přerozdělovat na spolupracující osoby v úhrnu až 30%. V případě přerozdělení příjmů a výdajů na spolupracující osoby v domácnosti až do 30% nemusí být jednou z nich manžel (manželka) poplatníka (*Příklad 4 na str. 27*)

Judikatura ale neřeší případy, kdy se manželé, kteří spolu po část roku spolupracovali, během zdaňovacího období rozvedou. Při zpracování tohoto tématu jsem se setkala s několika názory. Jedním z nich bylo, že lze rozdělit na spolupracujícího manžela (manželku) maximálně 45 000 Kč za každý započatý měsíc spolupráce do rozvodu. Dalším názorem bylo, že příjmy a výdaje z titulu spolupráce po část roku mezi manželi nelze rozdělit, neboť rozdělení se provádí až po skončení zdaňovacího období, a v tom okamžiku již poplatníci nejsou manželi. V odborné literatuře ani judikatuře jsem odpověď na tuto otázku nenašla, proto jsem se obrátila na Mgr. Jarmilu Polákovou, zástupkyni ředitele Finančního úřadu v Plzni. Podle názoru

Finančního úřadu v Plzni, rozdělení příjmů a výdajů z titulu spolupráce mezi manželi není možné v případě, že se manželé během zdaňovacího období rozvedli, protože v době rozdělování příjmů a výdajů již nejsou manželi. Je ale možné rozdělit příjmy a výdaje z titulu ostatních spolupracujících osob v domácnosti za tu část roku, kdy jako manželé žili ve společné domácnosti. Pokud tedy bývalí manželé splní podmínku společné domácnosti po dobu spolupráce během trvání manželství, může poplatník rozdělit na svého spolupracujícího bývalého manžele (manželku) 30% svých příjmů a výdajů, maximálně 15 000 Kč za každý započatý měsíc spolupráce do okamžiku rozvodu. Po rozvodu již nepřipadá v úvahu, že bývalí manželé spolu tvoří společnou domácnost.

V případě úmrtí poplatníka, který spolupracoval se svojí manželkou (manželem), lze rozdělit příjmy a výdaje na spolupracující manželku (manžela) při splnění dvou podmínek: podíl příjmů a výdajů připadající na spolupracující manželku (manžela) nesmí činit více než 50%; při spolupráci po celé zdaňovací období lze převést rozdíl příjmů a výdajů maximálně ve výši 540 000 Kč, při spolupráci po kratší období pak maximálně ve výši 45 000 Kč za každý i započatý měsíc spolupráce. Zůstavitel je povinen podat daňové přiznání do 6ti měsíců od smrti poplatníka, spolupracující manželka (manžel) podá své daňové přiznání v řádném termínu, tj. do 31. března, resp. do 30. června. (*Příklad 3 na str. 26*).

V případě úmrtí spolupracujícího manžela (manželky), lze rozdělit příjmy a výdaje na spolupracujícího manžela (manželku) za stejných podmínek uvedených výše. Problém může nastat v okamžiku povinnosti podat daňové přiznání. Zůstavitel má povinnost podat daňové přiznání do 6ti měsíců od smrti poplatníka. V případě, že spolupracující manžel (manželka) zemřel/a např. v březnu 2010, zůstavitel má povinnost podat daňové přiznání do září 2010, ale v tomto okamžiku ještě neví, jakou část svých příjmů a výdajů na něj manželka (manžel) převede. V takovém případě zůstavitel podá daňové přiznání do 6ti měsíců od smrti poplatníka s údaji, které mu jsou známé. Po skončení zdaňovacího období, kdy získá údaje o rozdělených příjmech a výdajích z titulu spolupráce, zůstavitel podá dodatečné daňové přiznání.

Osoba spolupracující s OSVČ má stejné povinnosti jako osoba samostatně výdělečně činná. Je povinna oznámit zahájení a ukončení samostatné výdělečné činnosti – spolupráce, podat vlastní daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob a zaplatit daň. Dále musí podat přehledy na správu sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovnu a zaplatit pojistné, případně platit zálohy na pojistné.

Příjmy dosažené při podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti lze rozdělit na spolupracující osoby i v případě, že spolupracující osoba má kromě těchto příjmů i jiné příjmy podléhající dani z příjmů. Spolupracující osoba přejímá do svého základu daně určitý podíl příjmů a výdajů podnikatele, a proto není rozhodující při rozdělení výdajů na poplatníka, jakým způsobem uplatňuje poplatník výdaje – zda ve skutečně prokázané výši nebo procentem z příjmů dle § 7 odst. 7 zákona o dani z příjmů. Způsob uplatnění daňových výdajů u těchto jiných zdanitelných příjmů spolupracující osoby není vázán na způsob uplatnění daňových výdajů rozdělovaných na spolupracující osobu (nemusí být shodný). *(Příklad 5 na str. 30)*

Na osoby, které spolupracují při podnikání, nemůže podnikatel uplatnit slevu na dani. OSVČ se tím vzdává především slevy na manžela (manželku) v případě nízkých příjmů a daňového zvýhodnění na dítě, které je spolupracující osobou. Dítě může být spolupracující osobou vždy až po ukončení povinné školní docházky. Spolupracující osoba zdaní své příjmy a může uplatnit slevu na dani na poplatníka, případně další slevy podle osobní situace spolupracující osoby. *(Příklad 5 na str. 30, Příklad 6 na str. 33, Příklad 7 na str. 35, Příklad 14 na str. 56, Příklad 15 na str. 58).*

Na spolupracující osobu nelze rozdělovat dary nebo slevy na dani či daňová zvýhodnění. Nejedná se o výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Stejně tak nelze rozdělit v rámci výdajů ani úroky z hypotéčních úvěrů a úvěrů ze stavebního spoření. Ani tyto výdaje nelze považovat za daňové výdaje, jedná se o nezdanitelnou část podle § 15 zákona o daních z příjmů. *(Příklad 8 na str. 38).*

Na spolupracující osoby lze rozdělovat pouze příjmy a výdaje související s příjmy podle § 7 zákona o dani z příjmů. Pokud poplatník ve svém daňovém přiznání uvádí částky podle § 5 a § 23 zákona o dani z příjmů a ostatní úpravy podle zákona

zvyšující nebo snižující výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji, nemůže tyto částky rozdělovat na spolupracující osoby (*Příklad 9 na str. 41*).

U spolupracujícího manžela (manželky) a dalších spolupracujících osob musí být výše podílu na společných příjmech a výdajích stejná, tedy např. převedení 40% příjmů a 40% výdajů poplatníka na spolupracujícího manžela, nebo 20% příjmů a 20% výdajů poplatníka na spolupracujícího syna. Nikdy nemůže poplatník převést na spolupracující osobu odlišný poměr dosažených příjmů a odlišný poměr vynaložených výdajů (např. převedení 50% příjmů a 40% výdajů poplatníka na spolupracující manželku).

Vzhledem k tomu, že dle ustanovení § 13 zákona o dani z příjmů rozděluje poplatník na spolupracující osoby příjmy a výdaje, může dojít k situaci, že rozdělované příjmy jsou nižší než rozdělované výdaje. Lze tedy rozdělit na spolupracující osobu i ztrátu z podnikání. Zatímco převod zisku je limitován maximální částkou 540 000 Kč (pokud je spolupracující osobou manžel/ka), případně 180 000 Kč (u ostatních spolupracujících osob), převod ztráty limitován není. Převod ztráty se využije zejména v situaci, kdy spolupracující manželka/manžel nebo ostatní osoby žijící s poplatníkem v domácnosti, dosahují kladného dílčího základu daně např. z podnikání, z pronájmu, z kapitálového majetku nebo z ostatních příjmů. Pro možné uplatnění daňové ztráty pak platí jak pro podnikatele, tak pro spolupracující osobu podmínky § 34 odst. 1 zákona o dani z příjmů, podle kterého lze od základu daně odečíst daňovou ztrátu, která vznikla a byla vyměřena za předchozí zdaňovací období nebo jeho část, a to nejdéle v pěti zdaňovacích obdobích následujících bezprostředně po období, za které se daňová ztráta vyměřuje (*Příklad 10 na str. 43*).

2.3 Spolupracující osoba z hlediska pojistného

2.3.1 Pojistné na veřejné zdravotního pojištění

Veřejné zdravotní pojištění, jeho rozsah a podmínky, práva a povinnosti plátců pojistného a pojištěnců vymezuje zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění. Výši pojistného na všeobecné zdravotní pojištění, penále a způsob jejich placení, kontrolu, vedení evidence plátců pojistného upravuje zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění.

Jak již bylo uvedeno výše, osoba spolupracující s OSVČ má stejné povinnosti jako osoba samostatně výdělečně činná. Spolupracující osoba, na kterou je převedena část příjmů a výdajů osoby samostatně výdělečně činné, je považována za OSVČ. Musí tedy být po celou dobu, kdy postupuje jako spolupracující osoba, u zdravotní pojišťovny přihlášena jako OSVČ, musí podávat samostatný Přehled a platit zálohy na pojistné, pokud není od placení záloh zákonem osvobozena. Za OSVČ se **pro účely zdravotního pojištění** považují osoby, které mají příjmy uvedené v § 7 odst. 1 a 2 zákona o daních z příjmů, a osoby s nimi spolupracující, na které jsou podle zákona o daních z příjmů rozdělovány příjmy dosažené výkonem spolupráce a výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Nezáleží na tom, zda se zde jedná o příjmy zdaňované běžnou sazbou daně na základě podaného daňového přiznání, nebo od daně z příjmů osvobozené, a nezáleží ani na skutečnosti, zda je činnost vykonávána soustavně.

U osoby samostatně výdělečně činné je rozhodným obdobím kalendářní rok. Nejkratším poměrným obdobím pro OSVČ je jeden kalendářní měsíc. To znamená, že výdělečná činnost, kterou OSVČ provozovala v kalendářním měsíci alespoň jeden den, se posuzuje jako by tato činnost trvala celý měsíc. **Vyměřovacím základem** u OSVČ je 50% příjmu z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti po odpočtu výdajů na jeho dosažení, zajištění a udržení. U spolupracující osoby se za takový příjem po odpočtu výdajů považuje její podíl na společných příjmech. U osoby samostatně výdělečně činné, která je současně spolupracující osobou, se do příjmů zahrnuje též její podíl na společných příjmech. Pokud OSVČ účtuje v soustavě podvojného účetnictví, se za příjem ze samostatné výdělečné činnosti po odpočtu výdajů vynaložených na jeho

dosažení, zajištění a udržení pro účely zdravotního pojištění považuje základ daně z příjmu z této činnosti. Podle zákona o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění není možné uplatnění víceletého rozhodného období. Pro OSVČ to znamená, že do ročního vyměřovacího základu pro výpočet pojistného zdravotního pojištění zahrnuje pouze příjmy dosažené v příslušném kalendářním roce a od těchto příjmů odečítají výdaje uskutečněné v tomto roce. Ztráty z jednoho kalendářního roku nelze uplatnit v jiném roce.

Maximální a minimální vyměřovací základ pro OSVČ se odvíjí od **průměrné mzdy v národním hospodářství**. Za průměrnou měsíční mzdu v národním hospodářství se považuje částka, která se vypočte jako součin všeobecného vyměřovacího základu stanoveného nařízením vlády pro účely důchodového pojištění za kalendářní rok, který o dva roky předchází kalendářnímu roku, pro který se průměrná mzda zjišťuje a přepočítacího koeficientu stanoveného nařízením vlády pro účely důchodového pojištění pro úpravu tohoto všeobecného vyměřovacího základu. Takto vypočtená částka průměrné mzdy se zaokrouhluje na celé koruny nahoru. Výpočet pro rok 2010: Podle Nařízení vlády č. 339/2009 Sb. ze dne 16. září 2009 je výše všeobecného vyměřovacího základu za rok 2008 stanovena na 23 280 Kč a výše přepočítacího koeficientu činí 1,0184. **Pro rok 2010 tedy činí průměrná měsíční mzda 23 709 Kč.**

Pojistné na veřejné zdravotní pojištění činí 13,5 % z vyměřovacího základu OSVČ. Maximální roční vyměřovací základ pro OSVČ vychází z průměrné mzdy. Od 1. ledna 2010 je maximálním vyměřovacím základem 72násobek průměrné mzdy (do 31. 12. 2009 to byl 48násobek průměrné mzdy). Maximální roční vyměřovací základ pro rok 2010 je 1 707 048 Kč, maximální záloha na pojistné OSVČ je stanovena na 19 205 Kč.

Minimální vyměřovací základ pro OSVČ činí dvanáctinásobek 50% průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství. Minimální vyměřovací základ v roce 2010 je 142 254 Kč, minimální měsíční vyměřovací základ je 11 854,50 Kč a minimální záloha na pojistné je 1 601 Kč. Minimální vyměřovací základ nemusí být u OSVČ dodržen

v kalendářních měsících, ve kterých tato osoba nevykonávala samostatnou výdělečnou činnost ani jeden den (zdravotní pojišťovně je nutno oznamovat zahájení a ukončení výdělečné činnosti) nebo byla po celý kalendářní měsíc:

- uznána práce neschopnou a měla nárok na nemocenské z nemocenského pojištění osob samostatně výdělečně činných, popřípadě pobírala takové nemocenské
- osobou, za kterou platí pojistné také stát; osoby, za které je plátcem pojistného i stát, jsou uvedeny v § 7 odst. 1 zákona č. 48/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů (např. nezaopatřené dítě, poživatel důchodu, žena na mateřské nebo rodičovské dovolené, uchazeč o zaměstnání atd.)
- osobou s těžkým tělesným, smyslovým nebo mentálním postižením, které se poskytují mimořádné výhody II. nebo III. stupně podle předpisů o sociálním zabezpečení
- osobou, která dosáhla věku potřebného pro nárok na starobní důchod, avšak nesplňuje další podmínky pro jeho přiznání
- osobou, která celodenně, osobně a řádně pečovala alespoň o jedno dítě do 7 let věku nebo nejméně o dvě děti do 15 let věku; za celodenní péči není považována péče u OSVČ, která umístila dítě předškolního věku do školského zařízení na dobu přesahující 4 hodiny denně, nebo dítě školou povinné do školského zařízení na dobu přesahující vyučování, nebo dítě umístila do zařízení s celotýdenním nebo celoročním provozem.
- osobou, která byla současně vedle samostatné výdělečné činnosti zaměstnancem a platila pojistné z tohoto zaměstnání, vypočtené alespoň z minimálního vyměřovacího základu, stanoveného pro zaměstnance

Osvobození od platby záloh je možné jen u zákonem vyjmenovaných skupin OSVČ: Od platby záloh je osvobozena OSVČ, která v celých kalendářních měsících byla současně zaměstnancem a samostatná výdělečná činnost nebyla hlavním zdrojem jejích příjmů. Taková OSVČ zaplatí pojistné za takové měsíce formou doplatku při podání Přehledu. Dále zálohy na pojistné neplatí OSVČ, která byla po celý kalendářní měsíc uznána práce neschopnou, nebo jí byla nařízena karanténa podle zvláštních

předpisů. Osvobození od platby záloh nemusí znamenat, že se nestanovuje minimální vyměřovací základ (*Příklad 10 na str. 43*).

2.3.2 Pojistné na sociální zabezpečení

Podmínky účasti na důchodovém pojištění OSVČ vymezuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů. OSVČ je účastna pojištění jen jednou, i když vykonává současně několik činností, popřípadě spolupracuje při výkonu několika těchto činností (§ 9 odst. 3 zákona 155/1995 Sb.). Zásady platné pro odvod pojistného (záloh na pojistné) na důchodové pojištění a způsob prokazování rozhodných skutečností jsou stanoveny v zákoně č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Povinnosti OSVČ v sociálním zabezpečení upravuje zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

Jak již bylo řečeno výše, spolupracující osoba má stejné povinnosti jako OSVČ. V rámci sociálního zabezpečení patří v hlavním povinnostem OSVČ placení **pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti** a dále každoroční podávání Přehledu o příjmech a výdajích. Doba, po kterou OSVČ nebyla povinna platit pojistné, není hodnocena pro nárok na dávky důchodového pojištění. OSVČ je dále povinna oznámit příslušné správě sociálního zabezpečení den:

- zahájení (znovuzahájení) samostatné výdělečné činnosti nebo spolupráce při výkonu samostatné výdělečné činnosti s uvedením dne, od kterého je oprávněna tuto činnost vykonávat, spolupracující osoba je současně povinna oznámit též jméno, příjmení, trvalý pobyt a rodné číslo OSVČ, s níž spolupracuje;
- ukončení samostatné výdělečné činnosti;
- zániku oprávnění vykonávat samostatnou výdělečnou činnost, od kterého dne jí byl pozastaven výkon samostatné výdělečné činnosti;
- od kterého nevykonává zaměstnání, nemá nárok na výplatu invalidního důchodu, rodičovského příspěvku, nebo peněžité pomoci v mateřství (PPM) z důvodu těhotenství a porodu, pokud PPM náleží z nemocenského pojištění zaměstnanců, přestala osobně pečovat o osobu mladší 10 let, která je závislá na péči jiné osoby

ve stupni I (lehká závislost), nebo o osobu, která je na péči jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo ve stupni III (těžká závislost) anebo ve stupni IV (úplná závislost), nebo přestala pečovat o tuto osobu v největším rozsahu, přestala vykonávat vojenskou (civilní) službu, přestala být nezaopatřeným dítětem, pokud ohlásila a doložila vznik těchto skutečností pro účely výkonu vedlejší samostatné výdělečné činnosti.

Od 1. ledna 2004 se samostatná výdělečná činnost rozděluje na hlavní samostatnou výdělečnou činnost a na vedlejší samostatnou výdělečnou činnost. Samostatná výdělečná činnost se v roce 2010 považuje **za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost**, pokud OSVČ v kalendářním roce:

- vykonávala zaměstnání, ze kterého byla účastna nemocenského nebo důchodového pojištění;
- měla nárok na výplatu invalidního důchodu nebo jí byl přiznán starobní důchod;
- měla nárok na rodičovský příspěvek nebo peněžitou pomoc v mateřství nebo nemocenské z důvodu těhotenství a porodu pokud tyto dávky náleží z nemocenského pojištění zaměstnanců;
- osobně pečovala o osobu mladší 10 let, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni I (lehká závislost), nebo o osobu, která je na péči jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo ve stupni III (těžká závislost) anebo ve stupni IV (úplná závislost), pokud osoba, která je závislá na péči jiné osoby, je osobou blízkou, nebo žije s OSVČ ve společné domácnosti, není-li osobou blízkou;
- vykonávala vojenskou službu v ozbrojených silách České republiky, pokud nejde o vojáky z povolání, nebo civilní službu;
- byla nezaopatřeným dítětem podle § 20 odst. 3 a) zákona 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (studium do 26 let věku)

Být OSVČ vedlejší je jejím právem, nikoliv povinností. Oznámení a doložení důvodu pro zařazení mezi OSVČ vedlejší musí být učiněno ve stanovené lhůtě. Zmešká-li OSVČ tuto lhůtu, je považována za OSVČ vykonávající hlavní činnost. Zmeškání lhůty nelze prominout, doporučuje se proto nenechávat oznamování a

dokládání důvodů na poslední chvíli. Skutečnosti o vedlejší samostatné výdělečné činnosti musí OSVČ oznámit nejpozději na Přehledu o příjmech a výdajích za kalendářní rok, za který chce být považována za vykonávající vedlejší SVČ. Samostatná výdělečná činnost se považuje za vedlejší v těch kalendářních měsících, v nichž po celý měsíc byla vykonávána samostatná výdělečná činnost a současně trvala shora uvedená skutečnost.

OSVČ je účastna důchodového pojištění:

- v kalendářním roce po dobu, po kterou vykonávala hlavní samostatnou výdělečnou činnost;
- v kalendářním roce po dobu, po kterou vykonávala vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, pokud její příjem z vedlejší samostatné výdělečné činnosti dosáhl v kalendářním roce alespoň tzv. **rozhodné částky**. Příjem se rozumí daňový základ stanovený podle § 7 zákona o daních z příjmů po úpravě podle § 5 a 23 zákona o daních z příjmů.
- v kalendářním roce po dobu, po kterou vykonávala vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, pokud se přihlásila k účasti na důchodovém pojištění.

Rozhodná částka je proměnlivá, činí 2,4 násobek průměrné mzdy v národním hospodářství, která se stanoví jako součin všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok, který o dva roky předchází kalendářnímu roku, za který se účast na důchodovém pojištění posuzuje, a přepočítávacího koeficientu pro úpravu tohoto všeobecného vyměřovacího základu. **Rozhodná částka pro rok 2010 je 56 901 Kč.** Rozhodná částka se snižuje o jednu dvanáctinu za každý kalendářní měsíc, v němž po celý měsíc nebyla vykonávána vedlejší samostatná výdělečná činnost, a za každý kalendářní měsíc, v němž měla OSVČ po celý měsíc nárok na výplatu nemocenského nebo peněžité pomoci v mateřství jako OSVČ. Za období nároku na výplatu nemocenského se přitom považuje též období prvních 14 kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti (karantény), na které se nemocenské OSVČ nevyplácí.

Vyměřovacím základem osoby samostatně výdělečně činné pro pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti je částka, kterou si

určí, ne však méně než 50% daňového základu. Daňovým základem se rozumí základ daně nebo dílčí základ daně podle § 7 zákona o daních z příjmů z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti po úpravě podle § 5 a § 23 zákona o daních z příjmů, a to i v případě, kdy příjmy OSVČ jsou osvobozeny od daně z příjmů. Pro rok 2010 je maximálním vyměřovacím základem částka ve výši 72násobku průměrné mzdy v národním hospodářství.

Měsíční vyměřovací základ osoby samostatně výdělečně činné vykonávající **hlavní** samostatnou výdělečnou činnost činí nejméně 25% průměrné mzdy (25% z 23 709 Kč = **5 928 Kč** v roce 2010). Měsíční vyměřovací základ OSVČ vykonávající **vedlejší** samostatnou výdělečnou činnosti činí nejméně 10% průměrné mzdy (10% z 23 709 Kč = **2 371 Kč** v roce 2010).

Sazba pojistného u osoby samostatně výdělečně činné činí **29,2%** z vyměřovacího základu, z toho 28% jde na důchodové pojištění a 1,2% jde na státní politiku zaměstnanosti. Osoba dobrovolně účastná důchodového pojištění neplatí 1,2% na státní politiku zaměstnanosti. Její sazba pojistného je 28%.

Osoba samostatně výdělečně činná je povinna odvádět pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti na účet příslušné okresní správy sociálního zabezpečení buď ve formě záloh, nebo doplatku. Povinnost platit zálohy na pojistné má OSVČ vykonávající **hlavní** samostatnou výdělečnou činnost vždy. Výše zálohy na pojistné je 29,2% z měsíčního vyměřovacího základu. U OSVČ, která vykonávala samostatnou výdělečnou činnost v předcházejícím kalendářním roce, činí výše měsíčního vyměřovacího základu 50% z částky rovnající se průměru, který z daňového základu připadá na jeden kalendářní měsíc, v němž aspoň po část tohoto měsíce byla vykonávána samostatná výdělečná činnost, s tím, že pokud by výše takto stanoveného měsíčního základu přesáhla částku ve výši čtyřnásobku průměrné mzdy, činí měsíční vyměřovací základ tuto částku. Jestliže OSVČ, vykonávající hlavní samostatnou výdělečnou činnosti v roce 2010 poprvé zahájila výkon činnosti, má povinnost platit zálohy na pojistné v minimální předepsané výši platné na tento rok pro výkon hlavní činnosti, tj. 1731 Kč měsíčně, a to až do měsíce předcházejícího měsíci,

ve kterém podala přehled za rok 2010. Od měsíce, ve kterém podala přehled za rok 2010 má OSVČ vykonávající hlavní činnosti povinnosti platit zálohy na pojistné ve výši dle daňového základu za rok 2010, nejméně však ve výši minima stanoveného pro hlavní činnost na rok 2010. Minimální záloha na pojistné na důchodové pojištění je 1731 Kč měsíčně, maximální výše zálohy je 27 693 Kč. Záloha na pojistné za kalendářní měsíc je splatná od 1. do 20. dne následujícího kalendářního měsíce. Zálohy na pojistné se naplatí za kalendářní měsíce, v nichž po celý kalendářní měsíc osoba samostatně výdělečně činná měla nárok na výplatu nemocenského nebo peněžité pomoci v mateřství z nemocenského pojištění osob.

OSVČ, která vykonává **vedlejší** samostatnou výdělečnou činnost, má v roce 2010 povinnost platit zálohy na pojistné, jestliže se přihlásila k důchodovému pojištění na rok 2010 dobrovolně, nebo její daňový základ v předcházejícím roce dosáhl alespoň rozhodné částky. Při dosažení rozhodné částky (v roce 2010 tj. 56 901 Kč) má OSVČ vykonávající vedlejší činnost povinnost platit zálohy na pojistné. Výše zálohy se vypočte stejně jako u OSVČ vykonávající hlavní výdělečnou činnost. Minimální výše zálohy stanovená pro vedlejší činnost je v roce 2010 částka 693 Kč.

3 Využití institutu spolupracující osoby k optimalizaci daňové povinnosti poplatníků v příkladech

3.1 Příklad 1

Pan Adam je osoba samostatně výdělečně činná, předmětem jeho činnosti je zednictví. Jinou živnost nemá. Jeho manželka je spolupracující osobou a pan Adam na ni rozděluje 50% příjmů a výdajů. Ve svém obchodním majetku má zahrnutý nákladní automobil, který používá ke své činnosti (jezdí s ním na stavby, vozí v něm materiál a nářadí). Během zdaňovacího období vyfaktoval převoz materiálu v celkové výši 50 000 Kč. Jednalo se o jednorázovou akci, kdy vypomohl svému kamarádovi s odvozem materiálu za dohodnutou cenu. Tento příjem zahrnul do příjmů ze živnosti podle § 7 a převedl 50% tohoto příjmu (25 000 Kč) na manželku. Tím ale neoprávněně zkrátit své příjmy, protože pan Adam nemá koncesi na silniční motorovou nákladní dopravu, proto tento příjem nelze rozdělovat na spolupracující osoby. Správně měl uvést příjem z převozu materiálu do ostatních příjmů podle § 10. Při případné kontrole správcem daně mu bude daň doměřena včetně souvisejících sankcí. Pokud si pan Adam zařídí koncesi pro silniční motorovou dopravu nákladní, může příjem z této činnosti zahrnovat do příjmů ze živnosti podle § 7 a rozdělovat ho na spolupracující manželku.

3.2 Příklad 2

Pan Bedřich je OSVČ a má nahlášené trvalé bydliště v Plzni. Jeho družka Berta s ním žije v Plzni, ale trvalé bydliště má v Klatovech. Paní Berta může být spolupracující osobou pana Bedřicha, protože spolu trvale žijí a společně uhradují náklady na své potřeby. Nezáleží ani na tom, že spolu nejsou v příbuzenském vztahu. Pan Bedřich na ní může rozdělovat až 30% svých příjmů a výdajů ze živnosti, maximálně 180 000 Kč za rok.

3.3 Příklad 3

Pan Ctirad je OSVČ, jeho manželka paní Cecílie je jeho spolupracující osobou. Manželka nemá vlastní zdanitelné příjmy. Pan Ctirad v srpnu 2010 zemřel. Podle zpracovaných podkladů pro daňové přiznání zůstavitele dosáhl pan Ctirad zdanitelných příjmů od ledna do srpna ve výši 800 000 Kč a zdanitelných výdajů 300 000 Kč.

Řešení:

Ustanovení § 13 ZDP umožňuje rozdělit příjmy a výdaje dosažené při podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti provozované za spolupráce druhého z manželů při splnění dvou podmínek:

- podíl příjmů a výdajů připadající na spolupracující manželku nesmí činit více než 50%;
- při spolupráci po celé zdaňovací období lze převést rozdíl příjmů a výdajů maximálně ve výši 540 000 Kč; při spolupráci po kratší období pak maximálně ve výši 45 000 Kč za každý i započatý měsíc spolupráce.

V tomto případě dochází ke splnění těchto podmínek následovně:

- 50% podílu na příjmech je 400 000 Kč, 50% podílu na výdajích je 150 000 Kč. Maximálně možný převedený rozdíl příjmů a výdajů činí 250 000 Kč.
- při spolupráci po dobu 8 měsíců lze na spolupracující manželku převést maximálně $8 \times 45\,000\text{ Kč} = 180\,000\text{ Kč}$

Zůstavitel při zpracování daňového přiznání za zemřelého poplatníka převede na spolupracující manželku maximálně 180 000 Kč, tj. 36% podíl na příjmech a výdajích poplatníka ($180\,000 / 500\,000 = 0,36$).

3.4 Příklad 4

Pan Dalibor je zemědělským podnikatelem v živočišné výrobě, v roce 2010 dosáhl příjmu ze zemědělské výroby ve výši 3 200 000 Kč. Výdaje uplatňuje procentem z příjmů. Po celý rok 2010 s ním spolupracovala jeho manželka Dita i jeho zletilý syn Daniel. Paní Dita má příjem z pronájmu nemovitosti ve výši 180 000 Kč, a je poživatelkou invalidního důchodu. Syn Daniel studuje vysokou školu a žije s panem Daliborem ve společné domácnosti. Syn Daniel nemá vlastní zdanitelné příjmy.

Řešení:

V případě současné spolupráce manželky a studujícího syna, který žije s panem Daliborem ve společné domácnosti, lze převést na obě spolupracující osoby dohromady pouze podíl 30% na společných příjmech a výdajích, maximálně pak částku 180 000 Kč rozdílu příjmů a výdajů při spolupráci po celé zdaňovací období. V tomto případě jsou paušální výdaje 80% příjmů, tj. 2 560 000 Kč, rozdíl mezi příjmy a výdaji je 640 000 Kč. 30% rozdílu příjmů a výdajů pana Dalibora je 192 000 Kč, což převyšuje limit 180 000 Kč. Pan Dalibor může převést na obě spolupracující osoby pouze limitní částku ve výši 180 000 Kč. Rozdělení této částky na obě spolupracující osoby je libovolné. Vzhledem k tomu, že manželka má ještě příjem z pronájmu ve výši 126 000 Kč (uplatnila paušální výdaje ve výši 30% příjmů), zvolíme rozdělení takové, které povede k co nejvyšší daňové optimalizaci. Pan Dalibor rozdělí 28,125 % svých zdanitelných příjmů a výdajů mezi manželku a syna tak, aby manželka uplatňovala 30% z této částky (54 000 Kč), a zbývajících 70% (126 000 Kč) bude zdaňovat syn Daniel. Pan Dalibor nemůže uplatnit daňové zvýhodnění na vyživovaného syna, protože s ním spolupracuje. Výpočet daně z příjmů, zdravotního a sociálního pojištění je uveden v tabulce č. 1 na následující straně.

Pokud pan Dalibor rozdělí své příjmy mezi manželku a syna, zaplatí na dani z příjmu 44 160 Kč. Daňová povinnost jeho manželky i syna je nulová, protože jejich sleva na dani je vyšší než jejich vypočtená daň z příjmu. Na zdravotním pojištění musí pan Dalibor zaplatit částku 31 050 Kč, jeho manželka 3 645 Kč a jeho syn 8 505 Kč. Pro manželku i syna neplatí minimální vyměřovací základ pro výpočet zdravotního pojištění, protože paní Dita je poživatelkou invalidního důchodu a syn studuje. Z příjmů

z pronájmu se sociální a zdravotní pojištění neplatí. V součtu musí celá rodina zaplatit na zdravotním pojištění 43 200 Kč. Na sociální pojištění musí pan Dalibor zaplatit 67 160 Kč. Jeho manželka je poživatelkou invalidního důchodu a její činnost jako spolupracující osoby je považována za činnost vedlejší. Její dílčí základ daně podle § 7 ZDP je 54 000 Kč, což nepřevyšuje tzv. rozhodnou částku, která v roce 2010 činí 56 901 Kč. Z tohoto příjmu tedy paní Dita nemusí platit sociální pojištění. Syn Daniel je pro účely sociálního pojištění také považován za osobu vykonávající vedlejší činnost, protože byl v roce 2010 studentem do 26 let. Jeho základ daně podle § 7 ZDP ale přesáhl tzv. rozhodnou částku, musí tedy zaplatit sociální pojištění ve výši 18 396 Kč.

ROZDĚLENÍ NA SPOLUPRACUJÍCÍ OSOBY	pan Dalibor	paní Dita	syn Daniel
Příjmy podle § 7 ZDP	3 200 000 Kč		
Výdaje související s příjmy podle § 7 ZDP	2 560 000 Kč		
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 1 - ř.2) nebo výsledek hospodaření (zisk, ztráta)	640 000 Kč	0 Kč	0 Kč
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	900 000 Kč		
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	720 000 Kč		
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		270 000 Kč	630 000 Kč
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		216 000 Kč	504 000 Kč
Dílčí základ daně § 7 ZDP	460 000 Kč	54 000 Kč	126 000 Kč
Dílčí základ daně § 9 ZDP		126 000 Kč	
Základ daně	460 000 Kč	162 000 Kč	126 000 Kč
Daň 15%	69 000 Kč	24 300 Kč	21 600 Kč
Sleva na poplatníka § 35ba odst. 1a)	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč
Sleva na studium § 35ba odst. 1f)			4 020 Kč
Výsledná daň	44 160 Kč	0 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na zdravotní pojištění	230 000 Kč	27 000 Kč	63 000 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 % z VZ	31 050 Kč	3 645 Kč	8 505 Kč
Vyměřovací základ na sociální pojištění	230 000 Kč	0 Kč	63 000 Kč
Sociální pojištění 29,2 % z VZ	67 160 Kč	0 Kč	18 396 Kč
CELKEM daň + zdravotní + sociální pojištění	142 370 Kč	3 645 Kč	26 901 Kč
CELKEM daň + pojištění za všechny poplatníky	172 916 Kč		

Tabulka č. 1 – Výpočet daně z příjmů, zdravotního a sociálního pojištění při rozdělení na spolupracující manželku a syna

Celková daňová povinnost celé rodiny v případě rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující manželku a syna je 172 916 Kč.

Kdyby pan Dalibor příjmy a výdaje nerozděloval a zdaňoval vše sám, jeho základ daně by byl 640 000 Kč a daň po uplatnění slevy na poplatníka a daňového zvýhodnění na vyživované dítě by byla 59 556 Kč. Manželka by ze svého příjmu z pronájmu daň neplatila, protože sleva na dani pro poplatníka by byla vyšší než vypočtená daň. Rozdělením příjmů a výdajů na spolupracující manželku a syna optimalizoval své daňové zatížení a ušetřil 15 396 Kč na dani z příjmů. Na zdravotním pojištění by pan Dalibor musel zaplatit 43 200 Kč, což je stejné, jako když své příjmy rozdělil na spolupracující osoby. Zdravotní a sociální pojištění se z příjmů z pronájmu neplatí. Na sociální pojištění by pan Dalibor zaplatil 93 440 Kč. Když své příjmy a výdaje rozdělil, zaplatili všichni dohromady na sociálním pojištění 85 556 Kč. Rozdělením příjmů a výdajů pan Dalibor ušetřil na sociálním pojištění 7 884 Kč.

BEZ ROZDĚLENÍ NA SPOLUPRACUJÍCÍ OSOBY	pan Dalibor	paní Dita	syn Daniel
Příjmy podle § 7 ZDP	3 200 000 Kč	0 Kč	0 Kč
Výdaje související s příjmy podle § 7 ZDP	2 560 000 Kč	0 Kč	0 Kč
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 1 - ř.2), nebo výsledek hospodaření (zisk, ztráta)	640 000 Kč	0 Kč	0 Kč
Dílčí základ daně § 7 ZDP	640 000 Kč	0 Kč	0 Kč
Dílčí základ daně § 9 ZDP		126 000 Kč	
Základ daně	640 000 Kč	126 000 Kč	0 Kč
Daň 15%	96 000 Kč	18 900 Kč	0 Kč
Sleva na poplatníka § 35ba odst. 1a)	24 840 Kč	24 840 Kč	0 Kč
Sleva na vyživované dítě § 35c	11 604 Kč	0 Kč	0 Kč
Výsledná daň	59 556 Kč	0 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na zdravotní pojištění	320 000 Kč	0 Kč	0 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 % z VZ	43 200 Kč	0 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na sociální pojištění	320 000 Kč	0 Kč	0 Kč
Sociální pojištění 29,2 % z VZ	93 440 Kč	0 Kč	0 Kč
CELKEM daň + zdravotní + sociální pojištění	196 196 Kč	0 Kč	0 Kč
CELKEM daň + pojištění za všechny poplatníky	196 196 Kč		

Tabulka č. 2 – Výpočet daně z příjmů, zdravotního a sociálního pojištění při nerozdělení na spolupracující manželku a syna

Z tohoto srovnání vyplývá, že rozdělením příjmů a výdajů na spolupracující manželku a syna pan Daniel ušetřil na dani z příjmů 15 396 Kč a na sociálním pojištění 7 884 Kč. **Celkem tak optimalizoval svoji celkovou daňovou povinnost o 23 280 Kč.**

3.5 Příklad 5

Manželé Evžen a Eliška jsou osobami samostatně výdělečně činnými. Pan Evžen má autodopravu, vede daňovou evidenci. Jeho příjmy ze živnosti v roce 2010 byly 1.002 000 Kč, výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů byly 650 000 Kč. Paní Eliška je kadeřnice a uplatňuje výdaje procentem z příjmů podle § 7 odst. 7 zákona o dani z příjmů. Její příjmy činily 300 000 Kč. Paní Eliška je spolupracující osobou svého manžela.

Řešení:

Paní Eliška vede řemeslnou živnost a uplatňuje výdaje procentem z příjmů (§7 odst. 7a) zákona o dani z příjmu). Její výdaje tvoří 80% příjmů, tj. 240 000 Kč. Pan Evžen může převést až 50% svých skutečných příjmů a výdajů na svoji manželku. Vůbec nevádí, že oba uplatňují rozdílný způsob vykazování výdajů. Pan Evžen se rozhodl, že na svoji manželku převede 30% svých příjmů (300 600 Kč) a výdajů (195 000 Kč). Výpočet je uvedený v tabulce č. 3. Z tabulky je patrné, že po rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující manželku vznikla panu Evženovi daňová povinnost ve výši 12 120 Kč, zatímco daňová povinnost jeho manželky je nulová. Paní Eliška v maximální výši využila svoji slevu na poplatníka. Vyměřovacím základem na zdravotní pojištění je pro oba manžele minimální vyměřovací základ, neboť oba mají svoji výdělečnou činnost jako hlavní zdroj příjmů a jejich ½ základu daně podle § 7 ZDP je nižší než minimální vyměřovací základ pro zdravotní pojištění. Pan Evžen i paní Eliška musí zaplatit na zdravotním pojištění 19 205 Kč. Vyměřovacím základem pro účely sociálního pojištění je ½ ze základu daně podle § 7 ZDP. Pojistné na sociální pojištění pana Evžena činí 35 974 Kč a paní Elišky 24 178 Kč. Jak by vypadala jejich daňová povinnost, kdyby pan Evžen nerozděloval své příjmy a výdaje na spolupracující manželku uvádí také tabulka č. 3. Kdyby pan Evžen nerozdělil své příjmy a výdaje na spolupracující manželku, musel by na dani z příjmů zaplatit 27 960 Kč, což je o 11 640

Kč více než když příjmy a výdaje rozdělil na manželku. Daňová povinnost jeho manželky je nulová, protože vypočtená daň je nižší než zákonem stanovená sleva na dani na poplatníka. Na zdravotním pojištění by pan Evžen musel zaplatit 23 760 Kč, což je o 4 556 Kč více než když příjmy a výdaje rozdělil. Paní Eliška musí na zdravotním pojištění zaplatit 19 204 Kč, což je stejná částka jako kdyby na ni její manžel rozdělil své příjmy a výdaje.

	rozdělení na spolupracující osobu		bez rozdělení na spolupracující osobu	
	pan Evžen	paní Eliška	pan Evžen	paní Eliška
Příjmy podle § 7 ZDP	1 002 000 Kč	300 000 Kč	1 002 000 Kč	300 000 Kč
Výdaje související s příjmy podle § 7 ZDP	650 000 Kč	240 000 Kč	650 000 Kč	240 000 Kč
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 1 - ř.2) nebo výsledek hospodaření (zisk, ztráta)	352 000 Kč	60 000 Kč	352 000 Kč	60 000 Kč
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), kterou poplatník rozděljuje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	300 600 Kč		0 Kč	
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), kterou poplatník rozděljuje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	195 000 Kč		0 Kč	
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		300 600 Kč		0 Kč
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		195 000 Kč		0 Kč
Základ daně	246 400 Kč	165 600 Kč	352 000 Kč	60 000 Kč
Daň 15%	36 960 Kč	24 840 Kč	52 800 Kč	9 000 Kč
Sleva na poplatníka § 35ba odst. 1a) ZDP	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč
Výsledná daň	12 120 Kč	0 Kč	27 960 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na zdravotní pojištění	142 254 Kč	142 254 Kč	176 000 Kč	142 254 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 % z VZ	19 205 Kč	19 205 Kč	23 760 Kč	19 205 Kč
Vyměřovací základ na sociální pojištění	123 200 Kč	82 800 Kč	176 000 Kč	71 136 Kč
Sociální pojištění 29,2 % z VZ	35 974 Kč	24 178 Kč	51 392 Kč	20 772 Kč
CELKEM daň + zdravotní + sociální pojištění	67 299 Kč	43 383 Kč	103 112 Kč	39 977 Kč
CELKEM daň + pojištění za oba manžele	110 682 Kč		143 089 Kč	
ROZDÍL	-32 407 Kč			

Tabulka č. 3 – Výpočet daně z příjmů, zdravotního a sociálního pojištění k příkladu 5

Pro paní Elišku platí ustanovení o minimálním vyměřovacím základu na zdravotní pojištění, protože její činnost je hlavním zdrojem jejích příjmů. Stejná situace je i u sociálního pojištění, kde musí zaplatit pojistné z minimálního vyměřovacího základu. Její pojistné činí 20 772 Kč, což je o 3 406 Kč méně, než kolik by zaplatila při

rozdělení příjmů a výdajů. Pan Evžen zaplatí na sociálním pojištění 51 392 Kč, což je o 15 418 Kč více než kdyby příjmy a výdaje rozdělil na spolupracující manželku.

Rozdělením příjmů a výdajů na spolupracující osobu manželé ušetřili na dani z příjmů 15 840 Kč, na zdravotním pojištění zaplatil pan Evžen o 4 556 Kč méně, paní Eliška zaplatila zdravotní pojištění ve stejné výši jako kdyby se příjmy a výdaje nerozdělovali. Na sociálním pojištění pan Evžen zaplatil o 15 418 Kč méně. Jeho manželka zaplatila na sociálním pojištění o 3406 Kč více. Celková úspora na dani z příjmů a sociálním a zdravotním pojištění byla 32 407 Kč, z toho 15 840 Kč na dani z příjmů a 16 567 Kč na pojištění. Takto vysoká úspora na pojištění vznikla tím, že paní Eliška je povinna platit sociální a zdravotní pojištění alespoň z minimálního vyměřovacího základu, protože její činnost je jejím hlavním zdrojem příjmů. I když její příjmy po odečtení výdajů z činnosti kadeřnice jsou nízké, musí zaplatit pojištění v minimální zákonem stanovené výši. Tím, že na ni její manžel převedl část svých příjmů a výdajů, zvedl se její vyměřovací základ. U zdravotního pojištění byl stále nižší než minimální vyměřovací základ určený zákonem a výše pojistného se nezměnila. U sociálního pojištění se její vyměřovací základ zvýšil, ale pouze o 11 664 Kč. Proto by na sociálním pojištění musela zaplatit o 3406 Kč více (29,2% z 11 664 Kč). Jejím manželovi se ale po rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující manželku vyměřovací základ na sociální pojištění snížil o 52 800 Kč. Proto pan Evžen zaplatil o 15 418 Kč na sociálním pojištění méně (29,2% z 52 800 Kč).

Rozdělením příjmů a výdajů na spolupracující osobu manželé optimalizovali svoji daňovou povinnost o 32 407 Kč.

3.6 Příklad 6

Pan Ferdinand je zemědělským podnikatelem, uplatňuje výdaje procentem z příjmů. V roce 2010 byl jeho příjem ve výši 1 100 000 Kč. Jeho manželka Františka pobírá starobní důchod a je zaregistrována jako spolupracující osoba svého manžela. Paní Františka nemá žádný vlastní zdanitelný příjem.

Řešení:

Výdaje tvoří 80% z příjmů, tj. 880 000 Kč. Základ daně pana Ferdinanda je 220 000 Kč. Aby pan Ferdinand co nejvíce optimalizoval svoji daňovou povinnost, musí na svoji manželku převést příjmy a výdaje v takové výši, aby jejich rozdíl, o který příjmy převyšují výdaje, nebyl vyšší než 56 900 Kč. Jinými slovy, základ daně paní Františky nesmí být vyšší než 56 900 Kč. Paní Františka je pro účely sociálního pojištění považována za osobu vykonávající vedlejší činnost z titulu pobírání starobního důchodu. Pokud její základ daně nebude vyšší než 56 900 Kč, nemusí platit sociální pojištění. Pan František tedy převede na svoji manželku 25,86 % svých příjmů a výdajů ($56\,900\text{ Kč} / 220\,000\text{ Kč} = 0,2586$). Výpočet daně a pojištění je uveden v tabulce č. 4.

Pan Ferdinand převedl na svoji manželku příjmy po odpočtu výdajů ve výši 56892 Kč. Daň z příjmů obou manželů je nulová, neboť vypočtená daň byla nižší než sleva na dani na poplatníka. Pan Ferdinand osoba, pro kterou platí minimální vyměřovací základ pro účely zdravotního pojištění, protože jeho činnost je hlavním zdrojem příjmů a není osobou, na kterou se minimální vyměřovací základ nevztahuje. Musí tedy zaplatit pojistné z vypočtené z minimálního vyměřovacího základu, tj. 19 204 Kč. Paní Františka je osobou, za kterou pojistné hradí i stát – je poživatelka starobního důchodu, tudíž se na ni nevztahuje ustanovení o minimálním vyměřovacím základu. Paní Františka zaplatí zdravotní pojištění ze skutečného základu daně, tj. 3 840 Kč. Pro účely sociálního pojištění je paní Františka osobou, jejíž činnost je považována za vedlejší z titulu pobírání starobního důchodu. Protože její základ daně je nižší než tzv. rozhodná částka pro výpočet pojištění (v roce 2010 = 56 901 Kč), nemusí paní Františka platit sociální pojištění. Její manžel je považován za osobu uskutečňující hlavní výdělečnou činnost, jeho vyměřovacím základem je 50% základu daně, což je v tomto

případě více než minimální vyměřovací základ pro účely sociálního pojištění. Pan Ferdinand musí zaplatit sociální pojištění ve výši 23 814 Kč.

	rozdělení na spolupracující osobu		bez rozdělení na spolupracující osobu	
	pan Ferdinand	paní Františka	pan Ferdinand	paní Františka
Příjmy podle § 7 ZDP	1 100 000 Kč	0 Kč	1 100 000 Kč	0 Kč
Výdaje související s příjmy podle § 7 ZDP	880 000 Kč	0 Kč	880 000 Kč	0 Kč
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 1 - ř.2) nebo výsledek hospodaření (zisk, ztráta)	220 000 Kč	0 Kč	220 000 Kč	0 Kč
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	284 460 Kč		0 Kč	
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	227 568 Kč		0 Kč	
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		284 460 Kč		0 Kč
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		227 568 Kč		0 Kč
Základ daně	163 108 Kč	56 892 Kč	220 000 Kč	0 Kč
Daň 15%	24 466 Kč	8 534 Kč	33 000 Kč	0 Kč
Sleva na poplatníka § 35ba odst. 1a) ZDP	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč
Výsledná daň	0 Kč	0 Kč	8 160 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na zdravotní pojištění	142 254 Kč	28 446 Kč	142 254 Kč	0 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 % z VZ	19 205 Kč	3 840 Kč	19 205 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na sociální pojištění	81 554 Kč	0 Kč	110 000 Kč	0 Kč
Sociální pojištění 29,2 % z VZ	23 814 Kč	0 Kč	32 120 Kč	0 Kč
CELKEM daň + zdravotní + sociální pojištění	43 018 Kč	3 840 Kč	59 484 Kč	0 Kč
CELKEM daň + pojištění za oba manžele	46 859 Kč		59 485 Kč	
ROZDÍL	-12 626 Kč			

Tabulka č. 4 – Výpočet daně z příjmů, zdravotního a sociálního pojištění k příkladu 6

Jak by vypadala daňová povinnost manželů, kdyby pan František své příjmy nerozděloval, vidíme také v tabulce 4. Pan František by zdaňoval celých 220 000 Kč, daň z příjmu by byla 8 160 Kč. Rozdělením svých příjmů a výdajů na spolupracující manželku pan Ferdinand ušetřil 8 160 Kč na dani z příjmů. Na zdravotním pojištění by zaplatil stejně jako kdyby své příjmy a výdaje nerozděloval, musí totiž platit zdravotní pojištění z minimálního vyměřovacího základu. Paní Františka by ale na zdravotním pojištění nemusela platit nic, protože by neměla zdanitelné příjmy. Rozdělením příjmů a

výdajů zaplatili manželé na zdravotním pojištění o 3 840 Kč více, než kdyby příjmy a výdaje nerozdělovali. Na sociálním pojištění by pan František musel zaplatit 32 120 Kč, což je o 8 306 Kč více, než když své příjmy a výdaje rozdělil na spolupracující manželku. Rozdělením se totiž snížil jeho vyměřovací základ o 28 446 Kč (29,2% z 28 446 Kč je 8 306 Kč). Jeho manželka by neplatila nic, protože neměla zdanitelný příjem.

Rozdělením příjmů a výdajů na spolupracující osobu manželé optimalizovali svoji daňovou povinnost a ušetřili na dani a pojištění celkem 12 626 Kč, z toho na dani z příjmů ušetřili 8 160 Kč a na pojištění 4 466 Kč.

3.7 Příklad 7

Pan Gustav je OSVČ, předmětem jeho činnosti je provozování cestovní kanceláře. Vede účetnictví a jeho hospodářský výsledek za rok 2010 byl 620 000 Kč. V jeho podnikání mu pomáhá jeho dvacetiletá dcera Gabriela, která studuje na VŠ a žije s panem Gustavem ve společné domácnosti.

Řešení:

Pan Gustav se rozhodl převést na svoji dceru, spolupracující osobu, část svého zisku. Maximálně může rozdělit na svoji dceru, která s ním spolupracovala po celý rok, částku v absolutní výši 180 000 Kč (12x 15 000 Kč), tj. 29,03% příjmů pana Gustava. Dcera Gabriela zdaňovala 180 000 Kč a uplatnila slevu na poplatníka a slevu na studium (§ 35ba odst. 1f) ZDP). Výsledná daň z příjmu u dcery Gabriely byla 0 Kč. Rozdělením svých příjmů na spolupracující dceru se pan Gustav vzdal daňového zvýhodnění na vyživované dítě podle § 35c odst. 1c) ve výši 11 604 Kč. Přesto svou daňovou povinnost optimalizoval. Kdyby pan Gustav zdaňoval celý svůj hospodářský výsledek sám, uplatnil by daňové zvýhodnění na vyživované dítě ve výši 11 604 Kč a slevu na dani na poplatníka, přesto by zaplatil na dani z příjmů 56 556 Kč.

Dcera Gabriela je povinna platit sociální i zdravotní pojištění z převedeného zisku, v součtu zaplatí na pojistném oba dva stejně, jako kdyby otec svůj zisk nerozděloval.

	rozdělení na spolupracující osobu		bez rozdělení na spolupracující osobu	
	pan Gustav	dcera Gabriela	pan Gustav	dcera Gabriela
Příjmy podle § 7 ZDP	620 000 Kč	0 Kč	620 000 Kč	0 Kč
Výdaje související s příjmy podle § 7 ZDP	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 1 - ř.2) nebo výsledek hospodaření (zisk, ztráta)	620 000 Kč	0 Kč	620 000 Kč	0 Kč
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	180 000 Kč		0 Kč	
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	0 Kč		0 Kč	
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		180 000 Kč		0 Kč
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		0 Kč		0 Kč
Základ daně	440 000 Kč	180 000 Kč	620 000 Kč	0 Kč
Daň 15%	66 000 Kč	27 000 Kč	93 000 Kč	0 Kč
Sleva na poplatníka § 35ba odst. 1a) ZDP	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč
Sleva na vyživované dítě § 35c ZDP	0 Kč	0 Kč	11 604 Kč	0 Kč
Sleva na studium § 35ba odst. 1f) ZDP	0 Kč	4 020 Kč	0 Kč	4 020 Kč
Výsledná daň	41 160 Kč	0 Kč	56 556 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na zdravotní pojištění	220 000 Kč	90 000 Kč	310 000 Kč	0 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 % z VZ	29 700 Kč	12 150 Kč	41 850 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na sociální pojištění	220 000 Kč	90 000 Kč	310 000 Kč	0 Kč
Sociální pojištění 29,2 % z VZ	64 240 Kč	26 280 Kč	90 520 Kč	0 Kč
CELKEM daň + zdravotní + sociální pojištění	135 100 Kč	38 430 Kč	188 926 Kč	0 Kč
CELKEM daň + pojištění za oba poplatníky	173 530 Kč		188 926 Kč	
ROZDÍL	-15 396 Kč			

Tabulka č. 5 – Výpočet daně z příjmů, zdravotního a sociálního pojištění k příkladu 7

Převedením 29% podílu na hospodářském výsledku (180 000 Kč) na spolupracující dceru pan Gustav optimalizoval svoji daňovou povinnost a ušetřil na dani z příjmů fyzických osob 15 396 Kč.

Pro zajímavost se ještě podíváme na to, jak by vypadala daňová povinnost obou poplatníků, kdyby pan Gustav na svoji dceru převedl pouze částku nepřevyšující tzv. rozhodnou částku, tj. 56 900 Kč. Vzhledem k tomu, že je slečna Gabriela studentkou do 26 let, a její zdanitelný příjem by nepřesáhl částku 56 901 Kč, nemusela by z tohoto

příjmu platit pojistné na sociální zabezpečení. Její povinností by byla pouze platba zdravotního pojištění, ale nevztahovalo by se na ni ustanovení o minimálním vyměřovacím základu. Výpočet daně z příjmů a pojistného je uveden v následující tabulce č. 6.

	rozdělení na spolupracující osobu		bez rozdělení na spolupracující osobu	
	pan Gustav	dcera Gabriela	pan Gustav	dcera Gabriela
Příjmy podle § 7 ZDP	620 000 Kč	0 Kč	620 000 Kč	0 Kč
Výdaje související s příjmy podle § 7 ZDP	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 1 - ř.2) nebo výsledek hospodaření (zisk, ztráta)	620 000 Kč	0 Kč	620 000 Kč	0 Kč
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	56 854 Kč		0 Kč	
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	0 Kč		0 Kč	
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		56 854 Kč		0 Kč
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		0 Kč		0 Kč
Základ daně	563 146 Kč	56 854 Kč	620 000 Kč	0 Kč
Daň 15%	84 465 Kč	8 528 Kč	93 000 Kč	0 Kč
Sleva na poplatníka § 35ba odst. 1a) ZDP	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč
Sleva na vyživované dítě § 35c ZDP	0 Kč	0 Kč	11 604 Kč	0 Kč
Sleva na studium § 35ba odst. 1f) ZDP	0 Kč	4 020 Kč	0 Kč	4 020 Kč
Výsledná daň	59 625 Kč	0 Kč	56 556 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na zdravotní pojištění	281 573 Kč	28 427 Kč	310 000 Kč	0 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 % z VZ	38 013 Kč	3 838 Kč	41 850 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na sociální pojištění	281 573 Kč	0 Kč	310 000 Kč	0 Kč
Sociální pojištění 29,2 % z VZ	82 219 Kč	0 Kč	90 520 Kč	0 Kč
CELKEM daň + zdravotní + sociální pojištění	179 857 Kč	3 838 Kč	188 926 Kč	0 Kč
CELKEM daň + pojištění za oba poplatníky	183 695 Kč		188 926 Kč	
ROZDÍL	-5 231 Kč			

Tabulka č. 6 – Výpočet daně z příjmů, zdravotního a sociálního pojištění k příkladu 7

Z tabulky je patrné, že pro pana Gustava je výhodnější rozdělit svůj zisk na dceru v maximální možné výši 180 000 Kč. Pokud by rozděлил pouze 9,17% (56 900 Kč / 620 000 Kč = 0,0917), na dani z příjmu by zaplatil o 3 069 Kč více. To je způsobeno

tím, že nemůže uplatnit slevu na vyživované dítě a jeho dcera nevyužila v plné výši svoji slevu na poplatníka a na studium jako v případě, že na ni převedl 180 000 Kč.

Platba zdravotního pojištění je v obou případech stejná. Při rozdělení 9,17% svého zisku na dceru pan Gustav ušetří na sociálním pojištění 8 301 Kč (29,2% z 28 427 Kč = 8 301 Kč). **Celková daňová úspora při rozdělení 9,17% zisku na spolupracující dceru činí pouze 5 231 Kč.**

3.8 Příklad 8

Pan Ivan je OSVČ, provozuje maloobchod a vede účetnictví. V roce 2010 dosáhl zisku ve výši 500 000 Kč. Pan Ivan ve svém účetnictví eviduje neuhrazené závazky 40 měsíců po splatnosti ve výši 150 000 Kč. Jeho manželka paní Ilona je jeho spolupracující osobou. Paní Ilona je na mateřské dovolené, jiné vlastní zdanitelné příjmy nemá. Paní Ilona 1x bezplatně darovala krev a zaplatila úroky ze stavebního spoření ve výši 15 000 Kč. Dále si paní Ilona platí penzijní připojištění ve výši 18 000 Kč ročně. Pan Ivan si platí životní pojištění ve výši 12 000 Kč ročně a zaplatil úroky z hypotéky ve výši 35 000 Kč.

Řešení:

Od roku 2008 je povinnost zvýšit základ daně o hodnotu nezaplacených závazků, které vstupovaly do daňově uznatelných nákladů, pokud od okamžiku jejich splatnosti uplynulo více než 36 měsíců (§ 23 odst. 3 písm. a) bod 12 ZDP). Tuto položku ale nelze rozdělit na spolupracující osoby.

Vzhledem k tomu, že paní Ilona neměla zdanitelné příjmy přesahující 68 000 Kč, musí pan Ivan zvážit, jestli převedení podílu na svoji manželku bude výhodné. Pokud na ni převede část svého zisku, nemůže si na manželku uplatnit slevu na dani ve výši 24 840 Kč. V tabulce č. 7 je naznačený výpočet daně i pojištění v případě, že se rozhodne převést 50% podíl na svoji manželku i porovnání, jaká by byla daň i pojištění v případě, že pan Ivan bude svůj příjem celý zdaňovat sám.

	rozdělení na spolupracující osobu		bez rozdělení na spolupracující osobu	
	pan Ivan	paní Ilona	pan Ivan	paní Ilona
Příjmy podle § 7 ZDP	500 000 Kč	0 Kč	500 000 Kč	0 Kč
Výdaje související s příjmy podle § 7 ZDP	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 1 - ř.2) nebo výsledek hospodaření (zisk, ztráta)	500 000 Kč	0 Kč	500 000 Kč	0 Kč
Úhrn částek podle § 5, § 23 zákona a ostatní úpravy podle zákona zvyšující výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji.	150 000 Kč		150 000 Kč	0 Kč
Úhrn částek podle § 5, § 23 zákona a ostatní úpravy podle zákona snížující výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji.				
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	250 000 Kč			
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP				
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		250 000 Kč		
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP				
Základ daně § 7 ZDP	400 000 Kč	250 000 Kč	650 000 Kč	0 Kč
hodnota darů § 15 odst. 1 ZDP	0 Kč	2 000 Kč	0 Kč	0 Kč
odečet úroků § 15 odst. 3 a 4 ZDP	35 000 Kč	15 000 Kč	35 000 Kč	0 Kč
penzijní připojištění § 15 odst. 5 ZDP	0 Kč	12 000 Kč	0 Kč	0 Kč
životní pojištění 15 odst. 6 ZDP	12 000 Kč	0 Kč	12 000 Kč	
Základ daně snížený o nezdanitelné části a položky odčitatelné od základu daně, zaokrouhlený na stovky dolů	353 000 Kč	221 000 Kč	603 000 Kč	0 Kč
Daň 15 %	52 950 Kč	33 150 Kč	90 450 Kč	0 Kč
Sleva na poplatníka § 35ba odst. 1a)	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč
Sleva na manželku § 35ba odst. 1b)	0 Kč	0 Kč	24 840 Kč	
Sleva na vyživované dítě § 35c	11 604 Kč	0 Kč	11 604 Kč	
Výsledná daň	16 506 Kč	8 310 Kč	29 166 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na zdravotní pojištění	200 000 Kč	125 000 Kč	325 000 Kč	0 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 % z VZ	27 000 Kč	16 875 Kč	43 875 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na sociální pojištění	200 000 Kč	125 000 Kč	325 000 Kč	0 Kč
Sociální pojištění 29,2 % z VZ	58 400 Kč	36 500 Kč	94 900 Kč	0 Kč
CELKEM daň + zdravotní + sociální pojištění	101 906 Kč	61 685 Kč	167 941 Kč	0 Kč
CELKEM daň + pojištění za oba poplatníky	163 591 Kč		167 941 Kč	
ROZDÍL	-4 350 Kč			

Tabulka č. 7 – Výpočet daně z příjmů, zdravotního a sociálního pojištění k příkladu 8

Pan Ivan převedl na svoji manželku 50% hospodářského výsledku před úpravami podle § 5 a § 23 ZDP. Paní Ilona tedy zdaňovala 250 000 Kč, pan Ivan zdaňoval 400 000 Kč. Vzhledem k tomu, že manželka nemá jiné zdanitelné příjmy, bylo převedení 50% podílu na zisku pro rodinu výhodné, protože paní Ilona mohla uplatnit svoji slevu na dani na poplatníka a položky odčitatelné od základu daně – hodnota daru za darování krve 2 000 Kč, úroky z úvěru ze stavebního spoření a úhrn příspěvků zaplacených poplatníkem za zdaňovací období sníženého o 6 000 Kč. Pan Ivan zaplatí na dani z příjmu částku 16 506 Kč a paní Ilona 8 310. Dohromady bude jejich daňová povinnost 24 816 Kč.

Kdyby pan Ivan zdaňoval celý příjem sám, mohl uplatnit slevu na manželku, která neměla zdanitelný příjem přesahující 68 000 Kč, ale přišel by o odečet nezdanitelných částí základu daně od manželky – dary, úrok z úvěru ze stavebního spoření a příspěvek na penzijní připojištění. Základ daně by byl 650 000 Kč, daň po uplatnění slevy na poplatníka a slevy na manželku pana Ivana by vycházela na 29 166 Kč. Výše pojistného na sociální a zdravotní pojištění je v obou případech stejná. Paní Ilona nemá povinnost odvést zdravotní pojištění z minimálního vyměřovacího základu (142 254 Kč), protože je na mateřské dovolené.

Rozdělením zisku na spolupracující manželku pan Ivan svoji daňovou povinnost optimalizoval a na dani z příjmů spolu s manželkou ušetřil 4 350 Kč.

3.9 Příklad 9

Pan Jindřich i jeho manželka paní Jana jsou OSVČ. V roce 2010 pan Jindřich začal provozovat hostinskou činnost, vede daňovou evidenci. Jeho příjmy v roce 2010 dosáhly 1 200 000 Kč, výdaje na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů činily 1 950 000 Kč. Jeho manželka s ním spolupracuje, navíc je překladatelka a tlumočnice a v roce 2010 byly její příjmy ze živnosti ve výši 600 000 Kč. Paní Jana uplatňuje výdaje procentem z příjmů.

Řešení:

Pan Jindřich v roce 2010 dosáhl ztráty ze samostatné výdělečné činnosti ve výši 750 000 Kč. Naopak paní Jana po odečtení paušálních výdajů ve výši 60% příjmů dosáhla zisku 240 000 Kč. Pan Jindřich může rozdělit své příjmy a výdaje na spolupracující manželku, i když jeho příjmy jsou nižší než výdaje. Na manželku může rozdělit až 50% příjmů a výdajů, v tomto případě by to bylo neefektivní. Musíme vzít v úvahu, že na oba dva se vztahuje ustanovení o minimálním vyměřovacím základu na sociální i zdravotní pojištění. Pan Jindřich, i když je ve ztrátě, musí zaplatit sociální i zdravotní pojištění z minimálního vyměřovacího základu. Také na paní Janu se vztahuje ustanovení o minimálním vyměřovacím základu, protože její činnost je hlavním zdrojem jejích příjmů. Ztrátu z podnikání pana Jindřicha rozdělíme na spolupracující manželku v takové výši, aby její základ daně byl přibližně 142 254 Kč. Z takového daňového základu je daň nulová a minimální vyměřovací základ na sociální pojištění je právě 50% tohoto základu daně (71 136 Kč). Kdyby byl základ daně paní Jany nižší než 142 254 Kč, sociální pojištění by stejně musela zaplatit z minimálního vyměřovacího základu (71 136 Kč). Naopak, kdyby byl základ daně paní Jany vyšší než 142 254 Kč, bylo by jejím vyměřovacím základem pro sociální pojištění 50% základu daně. Pan Jindřich převede na svoji manželku 13,03% podílu na svých příjmech a výdajích. Tím bude základ daně paní Jany roven 142 275 Kč. Daň z příjmů u obou manželů bude nulová a sociální a zdravotní pojištění zaplatí z minimálního vyměřovacího základu. Výpočty jsou uvedeny v následující tabulce č. 8.

Pokud by paní Jana se svým manželem nespolupracovala, zdaňovala by příjem ze své činnosti ve výši 240 000 Kč, její daňová povinnost by byla 11 160 Kč a na sociálním pojištění by zaplatila o 14 268 Kč více. Pan Jindřich může v následujících pěti letech uplatnit svoji ztrátu z podnikání ve výši 652 275 Kč.

	rozdělení na spolupracující osobu		bez rozdělení na spolupracující osobu	
	pan Jindřich	paní Jana	pan Jindřich	paní Jana
Příjmy podle § 7 ZDP	1 200 000 Kč	600 000 Kč	1 200 000 Kč	600 000 Kč
Výdaje související s příjmy podle § 7 ZDP	1 950 000 Kč	360 000 Kč	1 950 000 Kč	360 000 Kč
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 1 - ř.2) nebo výsledek hospodaření (zisk, ztráta)	-750 000 Kč	240 000 Kč	-750 000 Kč	240 000 Kč
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	156 360 Kč			
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	254 085 Kč			
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		156 360 Kč		
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		254 085 Kč		
Základ daně	-652 275 Kč	142 275 Kč	-750 000 Kč	240 000 Kč
Daň 15%	0 Kč	21 341 Kč	0 Kč	36 000 Kč
Sleva na poplatníka § 35ba odst. 1a)	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč
Výsledná daň	0 Kč	0 Kč	0 Kč	11 160 Kč
Vyměřovací základ na zdravotní pojištění	142 254 Kč	142 254 Kč	142 254 Kč	142 254 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 % z VZ	19 205 Kč	19 205 Kč	19 205 Kč	19 205 Kč
Vyměřovací základ na sociální pojištění	71 136 Kč	71 138 Kč	71 136 Kč	120 000 Kč
Sociální pojištění 29,2 % z VZ	20 772 Kč	20 772 Kč	20 772 Kč	35 040 Kč
CELKEM daň + zdravotní + sociální pojištění	39 977 Kč	39 977 Kč	39 977 Kč	65 405 Kč
CELKEM daň + pojištění za oba poplatníky	79 954 Kč		105 382 Kč	
ROZDÍL	-25 428 Kč			

Tabulka č. 8 – Výpočet daně z příjmů, zdravotního a sociálního pojištění k příkladu 9

Rozdělením 13,03% podílu na příjmech a výdajích optimalizovali manželé svoji daňovou zátěž o 25 428 Kč, z toho na dani z příjmů ušetřili 11 160 Kč a na sociálním pojištění 14 268 Kč.

3.10 Příklad 10

Pan Karel provozuje autodílnu, je OSVČ a vede daňovou evidenci. Příjem z jeho činnosti v roce 2010 je 1 100 000 Kč a výdaje na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů činí 880 000 Kč. Jeho manželka paní Klára pečuje o jejich šestiletého syna a zároveň je zaměstnána na dohodu o pracovní činnosti. Její roční hrubá mzda činí 72 000 Kč. Paní Klára je spolupracující osobou svého manžela. V lednu 2010 si manželé pořídili na střechu svého rodinného domu fotovoltaickou elektrárnu. Licence na provoz elektrárny je vydána na paní Kláru. Příjem z provozu fotovoltaické elektrárny v roce 2010 je 50 000 Kč.

Řešení:

Příjem po odpočtu výdajů na jeho dosažení, zajištění a udržení pana Karla je 220 000 Kč. Tento příjem může rozdělit na svoji spolupracující manželku až do výše 50%. Aby maximálně optimalizoval svoji daňovou povinnost, převede na svoji manželku 25% svých příjmů a výdajů, tj. 55 000 Kč. Dílčím základem daně podle § 7 je tedy 165 000 Kč. Z tohoto základu daně po uplatnění slevy na dani na poplatníka vychází daň z příjmu fyzických osob na 0 Kč. Dílčím základem daně podle § 7 paní Kláry je 55 000 Kč, které na ni převedl manžel jako na spolupracující osobu. Dílčím základem daně podle § 6 (příjem ze zaměstnání) je hrubá mzda plus pojistné, které je povinen platit zaměstnavatel za zaměstnance. Dílčím základem daně podle § 6 je 72 000 Kč + 35% ze 72 000 Kč, tj. 97 200 Kč. Celkový základ daně paní Kláry je 97 200 Kč (§6) + 55 000 Kč (§7) = 152 200 Kč. Z tohoto základu daně po uplatnění slevy na dani na poplatníka vychází daň z příjmu fyzických osob na 0 Kč. Příjem z fotovoltaické elektrárny je od daně z příjmů osvobozen a paní Klára ho nebude uvádět v daňovém přiznání.

Rozdělení daňového základu pana Karla na spolupracující manželku, byla minimalizována jeho daňová povinnost. Pokud by své příjmy a výdaje nerozděloval, zaplatil by na dani z příjmů 8 160 Kč. Bylo to ale opravdu tak výhodné? Musíme zvážit dopad jeho rozhodnutí i na výši platby zdravotního a sociálního pojištění.

Vyměřovacím základem pro výpočet zdravotního pojištění je u OSVČ je 50% příjmu z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti po odpočtu výdajů na jeho

dosažení, zajištění a udržení. 50% z 165 000 Kč je 82 500 Kč. Pan Karel byl po celý rok OSVČ a tato činnost byla hlavním zdrojem jeho příjmů. Platí tedy pro něj minimální vyměřovací základ, který v roce 2010 činí 142 254 Kč. Pojistné na veřejné zdravotní pojištění je 13,5 % z vyměřovacího základu OSVČ. Pan Karel zaplatí pojistné z minimálního vyměřovacího základu: $142\,254 \times 0,135 = 19\,205$ Kč.

Pan Karel je povinen platit měsíční zálohy na zdravotní pojištění, protože jeho samostatná výdělečná činnost je jeho hlavním zdrojem příjmů.

Paní Klára pro účely zdravotního pojištění musí uvést příjem z provozu fotovoltaické elektrárny, protože vyměřovacím základem je 50% příjmů z podnikání a jiné výdělečné činnosti po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, zajištění a udržení. Nezáleží na tom, zda se zde jedná o příjmy zdaňované běžnou sazbou daně na základě podaného daňového přiznání, nebo od daně z příjmů osvobozené, a nezáleží ani na skutečnosti, zda je činnost vykonávána soustavně. Při posuzování výše výdajů OSVČ, která má pouze příjmy ze samostatné výdělečné činnosti osvobozené od daně z příjmu, je nutné vycházet z výdajů na dosažení zajištění a udržení příjmů, a to ve výši, která by byla stanovena, kdyby příjmy, které souvisí s příslušnými výdaji, nebyly od daně osvobozeny. Nevychází se u ní z daňového základu, protože nepřichází v úvahu úprava základu daně. Ovšem u OSVČ, která vykonává více druhů samostatných výdělečných činností, z nichž příjmy u některých z nich jsou osvobozeny od daně z příjmů a u některých z nich osvobozeny nejsou, se z hlediska jejich započitatelnosti do vyměřovacího základu musí postupovat stejně. OSVČ, která uplatňuje výdaje na daňovém přiznání podle skutečnosti, má-li zároveň příjmy z provozu solárních a jiných zařízení vyrábějících elektrickou energii od daně osvobozené, musí uplatnit výdaje také podle skutečnosti, až její příjmy z takového zařízení nebudou osvobozeny od daně z příjmu. V tomto případě si paní Klára může vybrat, jestli uplatní skutečné, nebo paušální výdaje ve výši 40% z příjmů, protože jiné příjmy a výdaje ze samostatné výdělečné činnosti nemá. Způsob prokazování výdajů jejího manžela, který na ní rozděluje své příjmy a výdaje, nemá vliv na způsob prokazování výdajů manželky. Paní Klára se rozhodla pro výdaje procentem z příjmů. Příjem z fotovoltaické elektrárny po uplatnění paušálních výdajů je 30 000 Kč. Celkový příjem paní Kláry pro účely

zdravotního pojištění je tedy 55 000 Kč (příjem ze spolupráce) + 30 000 Kč (příjem z elektrárny) = 85 000 Kč. Vyměřovacím základem je 50% z 85 000 Kč, tj. 42 500 Kč.

Dále musíme rozhodnout, jestli se na paní Kláru vztahuje minimální vyměřovací základ. Paní Klára byla celý rok zaměstnancem. Minimální vyměřovací základ neplatí pro osobu, která je současně vedle samostatné výdělečné činnosti zaměstnancem a odvádí pojistné z tohoto zaměstnání vypočtené alespoň z minimálního vyměřovacího základu stanoveného pro zaměstnance. Měsíční hrubá mzda paní Kláry je 6 000 Kč. Minimální vyměřovací základ pro zaměstnance je měsíční hrubá mzda ve výši 8 000 Kč. Paní Klára tedy nesplňuje podmínku pro nestanovení minimálního vyměřovacího základu z důvodu zaměstnání.

Paní Klára ale celodenně a řádně pečuje o šestiletého syna. Syn chodí do školy a po vyučování už nenavštěvuje družinu. Tím paní Klára splňuje podmínku pro nestanovení minimálního vyměřovacího základu z důvodu péče o dítě do 7 let věku nebo nejméně o dvě děti do 15 let.

Vyměřovacím základem paní Kláry pro účely zdravotního pojištění je 42 500 Kč. Pojistné na veřejné zdravotní pojištění činí 13,5 % z vyměřovacího základu OSVČ. Paní Klára zaplatí pojistné z vyměřovacího základu 42 500 Kč: $42\,500 \times 0,135 =$ po zaokrouhlení 5 738 Kč.

Paní Klára je osvobozena od platby měsíčních záloh na pojištění, protože je po celý rok současně zaměstnancem a samostatná výdělečná činnost není hlavním zdrojem jejího příjmu.

Při rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující manželku, oba manželé zaplatili dohromady na zdravotním pojištění částku 24 943 Kč (19 205 Kč + 5 738 Kč). Pokud by příjmy a výdaje nerozdělovali, zaplatil by pan Karel pojistné v té samé výši, protože je povinen platit zdravotní pojištění z minimálního vyměřovacího základu. Paní Klára by platila pojistné z příjmu po odpočtu výdajů z fotovoltaické elektrárny, tj. 2 025 Kč ($30\,000 \text{ Kč} \times 0,5 \times 0,135$). Dohromady by jejich pojistné na zdravotní pojištění činilo 21 230 Kč (19 205 Kč + 2 025 Kč). **Při rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující manželku manželé zaplatili na zdravotním pojištění o 3 713 Kč více, než kdyby příjem manžela nerozdělovali.**

Vyměřovacím základem osoby samostatně výdělečně činné pro pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (dále jen sociální pojištění) je částka, kterou si určí, ne však méně než 50% daňového základu. 50% daňového základu pana Karla je 82 500 Kč (50 % z 165 000 Kč). Pan Karel vykonával po celý rok hlavní činnost, je vyměřovací základ nesmí být nižší než zákonem stanovený minimální vyměřovací základ (71 136 Kč v roce 2010). Jeho skutečný vyměřovací základ je vyšší než minimální, pojistné bude tedy vypočítávat ze svého skutečného vyměřovacího základu. Pojistné na sociální pojištění pana Karla je 24 090 Kč (29,2 % z 82 500 Kč).

Paní Klára patří pro účely sociálního pojištění mezi osoby vykonávající vedlejší činnost, protože měla po celý rok příjem ze zaměstnání, ze kterého byla účastna nemocenského nebo důchodového pojištění. Minimální vyměřovací základ OSVČ vykonávající vedlejší samostatnou činnost po celý rok činí 28 452 Kč. Do vyměřovacího základu se zahrnují i příjmy osvobozené od daně z příjmů (po odpočtu výdajů). Vyměřovacím základem paní Kláry je tedy 50 % ze základu daně podle § 7 + příjem po odpočtu výdajů z fotovoltaické elektrárny, tj. 42 500 Kč (50 % z 55 000 Kč + 50 % z 30 000 Kč). Pojistné na sociální pojištění paní Kláry činí 12 410 Kč (29,2 % ze 42 500 Kč). Při rozdělení příjmů na spolupracující manželku zaplatí manželé dohromady na sociálním pojištění částku ve výši 36 500 Kč.

Pokud by manžel nerozděloval své příjmy a výdaje na spolupracující manželku, jeho vyměřovací základ na sociální pojištění by byl 110 000 Kč (50 % z 220 000 Kč) a pojistné by činilo 32 120 Kč (29,2 % z 110 000 Kč). Paní Klára by nebyla účastna důchodového pojištění, protože její příjem z vedlejší samostatné výdělečné činnosti nedosáhl v kalendářním roce alespoň tzv. rozhodné částky. Rozhodná částka pro rok 2010 je 56 901 Kč. Příjem z fotovoltaické elektrárny po odpočtu výdajů byl pouze 30 000 Kč, takže paní Klára by neplatila žádné sociální pojištění (pokud by se dobrovolně nepřihlásila k jeho platbě, což nepředpokládám). Na sociálním pojištění by manželé zaplatili dohromady 32 120 Kč. **Při rozdělení příjmů a výdajů manžela na spolupracující manželku zaplatili manželé na sociálním pojištění o 4380 Kč více, než kdyby příjem manžela nerozdělovali.**

Porovnání výše daně z příjmů, plateb sociálního a zdravotního pojištění při rozdělení 25% příjmu manžela po odpočtu výdajů na jeho udržení, dosažení a zajištění na spolupracující manželku je přehledně uveden v následující tabulce č. 9. Tabulka také uvádí, kolik by manželé zaplatili na dani a pojištění v případě, že by příjem manžela nebyl rozdělován na spolupracující manželku.

	rozdělení na spolupracující osobu		bez rozdělení na spolupracující osobu	
	pan Karel	paní Klára	pan Karel	paní Klára
Příjmy podle § 7 ZDP	1 100 000 Kč	0 Kč	1 100 000 Kč	0 Kč
Výdaje související s příjmy podle § 7 ZDP	880 000 Kč	0 Kč	880 000 Kč	0 Kč
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 1 - ř.2) nebo výsledek hospodaření (zisk, ztráta)	220 000 Kč	0 Kč	220 000 Kč	0 Kč
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	275 000 Kč			
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	220 000 Kč			
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		275 000 Kč		
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		220 000 Kč		
Dílčí základ daně § 7 ZDP	165 000 Kč	55 000 Kč	220 000 Kč	0 Kč
Dílčí základ daně § 6 ZDP	0 Kč	97 200 Kč	0 Kč	97 200 Kč
Základ daně	165 000 Kč	152 200 Kč	220 000 Kč	97 200 Kč
Daň 15%	24 750 Kč	22 830 Kč	24 750 Kč	22 830 Kč
Sleva na poplatníka § 35ba odst. 1a)	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč
Daňový bonus na vyživované dítě § 35c	-11 604 Kč		-11 604 Kč	
Výsledná daň	-11 604 Kč	0 Kč	-11 604 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na zdravotní pojištění	142 254 Kč	42 500 Kč	142 254 Kč	15 000 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 % z VZ	19 205 Kč	5 738 Kč	19 205 Kč	2 025 Kč
Vyměřovací základ na sociální pojištění	82 500 Kč	42 500 Kč	110 000 Kč	0 Kč
Sociální pojištění 29,2 % z VZ	24 090 Kč	12 410 Kč	32 120 Kč	0 Kč
CELKEM daň + zdravotní + sociální pojištění	43 295 Kč	18 148 Kč	59 485 Kč	2 025 Kč
CELKEM daň + pojištění za oba poplatníky	61 443 Kč		61 510 Kč	
ROZDÍL	-67 Kč			

Tabulka č. 9 – Výpočet daně z příjmů, zdravotního a sociálního pojištění k příkladu 10

Rozdělením příjmů manželé ušetřili na dani z příjmů 8 160 Kč, ale na zdravotním pojištění museli zaplatit dohromady o 3 713 Kč více a na sociálním pojištění o 4 380 Kč více. Jejich celková daňová úspora byla pouze 67 Kč.

Ještě se pro úplnost v krátkosti podívám na to, jak by vypadala platba daně a pojištění obou manželů, kdyby licence na fotovoltaickou elektrárnu byla vydána na pana Karla. Manželé se pro vydání licence na manželku rozhodovali v době, kdy platila povinnost pro provozovatele fotovoltaických elektráren vést účetnictví, protože se dnem vydání licence stali účetní jednotkou. Tím pádem by pan Karel musel přejít z vedení daňové evidence ve své autodílně na vedení účetnictví, což by pro něj bylo velice nevýhodné. V srpnu 2010 byla tato povinnost zrušena.

Porovnání plateb při rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující manželku a bez rozdělení je shrnuto v následující tabulce. Příjem z elektrárny se v daňovém přiznání neuvádí, pan Karel si o tento příjem musí zvýšit vyměřovací základ na zdravotní a sociální pojištění.

	rozdělení na spolupracující osobu		bez rozdělení na spolupracující osobu	
	pan Karel	paní Klára	pan Karel	paní Klára
Dílčí základ daně § 6 ZDP	0 Kč	97 200 Kč	0 Kč	97 200 Kč
Dílčí základ daně § 7 ZDP	165 000 Kč	55 000 Kč	220 000 Kč	0 Kč
Základ daně	165 000 Kč	152 200 Kč	220 000 Kč	97 200 Kč
Daň 15%	24 750 Kč	22 830 Kč	33 000 Kč	14 580 Kč
Sleva na poplatníka § 35ba odst. 1a)	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč
Výsledná daň	0 Kč	0 Kč	8 160 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na zdravotní pojištění	142 254 Kč	27 500 Kč	142 254 Kč	0 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 % z VZ	19 205 Kč	3 713 Kč	19 205 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na sociální pojištění	97 500 Kč	0 Kč	125 000 Kč	0 Kč
Sociální pojištění 29,2 % z VZ	28 470 Kč	0 Kč	36 500 Kč	0 Kč
CELKEM daň + zdravotní + sociální pojištění	47 675 Kč	3 713 Kč	63 865 Kč	0 Kč
CELKEM daň + pojištění za oba poplatníky	51 388 Kč		63 865 Kč	
ROZDÍL	-12 477 Kč			

Tabulka č. 10 – Výpočet daně z příjmů, zdravotního a sociálního pojištění k příkladu 10

Z tabulky je zřejmé, že pokud by licence na fotovoltaickou elektrárnu byla vydána na pana Karla, rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující manželku by bylo pro manžele výhodné - na platbách daně a pojištění by ušetřili 12 478 Kč. Nejvyšší vliv by měla úspora na dani z příjmů ve výši 8 160 Kč a úspora na sociálním pojištění. Paní Klára by totiž jako OSVČ provozující vedlejší činnost nemusela platit sociální pojištění, protože její příjem nedosáhl tzv. rozhodné částky (56 901 Kč) a vyměřovací základ pro

výpočet sociálního pojištění pana Karla by se snížil o 27 500 Kč. Na zdravotním pojištění by pan Karel zaplatil stejně, jako kdyby příjmy nerozděloval, protože by musel dodržet v obou případech minimální vyměřovací základ pro výpočet zdravotního pojištění. Paní Klára by platila zdravotní pojištění pouze z příjmu, který na ni manžel převedl, tedy z 55 000 Kč.

Rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující osobu, která je z pohledu pojistného na sociální zabezpečení osobou vykonávající vedlejší činnosti, je výhodné, pokud tento příjem spolupracující osoby nedosahuje tzv. rozhodné částky. Na sociálním pojištění v roce 2010 lze takto ušetřit až 8 307 Kč ($56\,900\text{ Kč} \times 0,5 \times 0,292$).

3.11 Příklad 11

Pan Luboš byl po celý rok 2010 zaměstnaný a výše jeho hrubé mzdy byla 360 000 Kč. V roce 2010 obdržel honorář za zpracování odborné publikace na základě smlouvy uzavřené dle autorského zákona ve výši 400 000 Kč. Se zpracováním publikace mu pomáhala jeho manželka, paní Lenka, která je OSVČ. Předmětem jejího podnikání jsou fotografické služby. Její příjem za zdaňovací období byl 500 000 Kč, výdaje na jeho dosažení, zajištění a udržení byly 550 000 Kč.

Řešení:

K příjmům, které lze rozdělit na spolupracující osoby, patří i příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti vyjmenované v § 7 odst. 2 ZDP. K těmto příjmům lze uplatnit výdaje procentem z příjmů ve výši 40 %. Při spolupráci manželky lze převést nejvýše 50 % příjmů z nezdaněného honoráře a 50 % k nim příslušejících výdajů, tj. 200 000 Kč příjmů a 80 000 Kč výdajů. Pan Luboš rozdělil na svoji manželku 50 % příjmu za honorář po odečtení výdajů na jeho dosažení, zajištění a udržení. Dílčí základ daně z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti podle § 7 je 120 000 Kč. Dílčím základem daně podle § 6 (příjem ze zaměstnání) je hrubá mzda plus pojistné, které je povinen platit zaměstnavatel za zaměstnance ($360\,000\text{ Kč} + 35\% \text{ z } 360\,000\text{ Kč} = 486\,000\text{ Kč}$). Základ daně pana Luboše je 606 000 Kč, daň z příjmů fyzických osob po uplatnění slevy na poplatníka činí 66 060 Kč. Paní Lenka ze svého podnikání dosáhla

ztráty ve výši 50 000 Kč. Převedením 50% příjmů a výdajů za manželův honorář zvýšila svůj zdanitelný příjem na 70 000 Kč. Z tohoto zdanitelného příjmu je daň z příjmů fyzických osob nulová.

Pro účely zdravotního pojištění je vyměřovacím základem 50 % příjmů z podnikání a jiné výdělečné činnosti po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, zajištění a udržení. Vyměřovacím základem pro zdravotní pojištění pana Luboše je 60 000 Kč (50% z 120 000 Kč). Na pana Luboše se nevztahuje ustanovení o minimálním vyměřovacím základu, protože byl po celý rok zaměstnaný a odváděl pojistné alespoň z minimálního vyměřovacího základu stanoveného pro zaměstnance. Na zdravotním pojištění pan Luboš odvede 8 100 Kč (13,5 % z 60 000 Kč).

Na paní Lenku se pro účely zdravotního pojištění vztahuje ustanovení o povinnosti určení minimálního vyměřovacího základu, neboť nepatří mezi osoby, kterým by nebyl minimální vyměřovací základ stanoven. Pojistné na zdravotní pojištění paní Lenky je 19 205 Kč (13,5 % z minimálního vyměřovacího základu 142 254 Kč).

Vyměřovacím základem osoby samostatně výdělečně činné pro pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti je částka, kterou si určí, ne však méně než 50% daňového základu. Pan Luboš patří mezi osoby vykonávající vedlejší činnost, protože měl po celý rok příjem ze zaměstnání, ze kterého byl účasten nemocenského nebo důchodového pojištění. Minimální vyměřovací základ OSVČ vykonávající vedlejší samostatnou činnost po celý rok činí 28 452 Kč. Vyměřovacím základem pana Luboše bude tedy 50 % z daňového základu, tj. 60 000 Kč. Pan Luboš zaplatí na pojistném na sociální zabezpečení 17 520 Kč (29,2 % z 60 000 Kč).

Paní Lenka po celý rok vykonávala hlavní samostatnou výdělečnou činnost, musí tedy zaplatit pojistné z minimálního vyměřovacího základu. Minimální vyměřovací základ pro hlavní činnost je 71 136 Kč. Pojistné na sociální zabezpečení paní Lenky je 20 772 Kč.

Pan Luboš výrazně optimalizoval své daňové zatížení tím, že rozdělil 50 % příjmů a výdajů na manželku. V tabulce je shrnuté porovnání, kolik by manželé zaplatili na dani a pojištění v případě, kdy příjmy jsou rozdělovány na spolupracující osobu a kdyby rozdělovány nebyly:

	rozdělení na spolupracující osobu		bez rozdělení na spolupracující osobu	
	pan Luboš	paní Lenka	pan Luboš	paní Lenka
Příjmy podle § 7 ZDP	400 000 Kč	500 000 Kč	400 000 Kč	500 000 Kč
Výdaje související s příjmy podle § 7 ZDP	160 000 Kč	550 000 Kč	160 000 Kč	550 000 Kč
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 1 - ř.2) nebo výsledek hospodaření (zisk, ztráta)	240 000 Kč	-50 000 Kč	240 000 Kč	-50 000 Kč
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	200 000 Kč			
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	80 000 Kč			
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		200 000 Kč		
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		80 000 Kč		
Dílčí základ daně § 7 ZDP	120 000 Kč	70 000 Kč	240 000 Kč	-50 000 Kč
Dílčí základ daně § 6 ZDP	486 000 Kč		486 000 Kč	
Základ daně	606 000 Kč	70 000 Kč	726 000 Kč	-50 000 Kč
Daň 15%	90 900 Kč	10 500 Kč	108 900 Kč	0 Kč
Sleva na poplatníka § 35ba odst. 1a)	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč
Výsledná daň	66 060 Kč	0 Kč	84 060 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na zdravotní pojištění	60 000 Kč	142 254 Kč	120 000 Kč	142 254 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 % z VZ	8 100 Kč	19 205 Kč	16 200 Kč	19 205 Kč
Vyměřovací základ na sociální pojištění	60 000 Kč	71 136 Kč	120 000 Kč	71 136 Kč
Sociální pojištění 29,2 % z VZ	17 520 Kč	20 772 Kč	35 040 Kč	20 772 Kč
CELKEM daň + zdravotní + sociální pojištění	91 680 Kč	39 977 Kč	135 300 Kč	39 977 Kč
CELKEM daň + pojištění za oba poplatníky	131 657 Kč		175 277 Kč	
ROZDÍL	-43 620 Kč			

Tabulka č. 11 – Výpočet daně z příjmů, zdravotního a sociálního pojištění k příkladu 11

Takto vysoká daňová úspora vznikla díky tomu, že paní Lenka měla ze svého podnikání ztrátu, a přesto byla povinna zaplatit sociální i zdravotní pojištění v zákonem stanovené minimální výši. I když přijala část základu daně od svého manžela, její minimální vyměřovací základ pro výpočet sociálního a zdravotního pojištění zůstal stejný, zatímco vyměřovací základ pro výpočet sociálního i zdravotního pojištění jejího manžela se snížil. Také na dani z příjmů, i když převzala část daňového základu od svého manžela, nepřekročila hranici 165 600 Kč základu daně. Z částek nižších než

165 600 Kč se daň neplatí v důsledku uplatnění slevy na dani na poplatníka. Rozdělením příjmů a výdajů na spolupracující osobu pan Luboš snížil svůj daňový základ pro výpočet daně a snížil i vyměřovací základ pro výpočet sociálního a zdravotního pojištění, zatímco u paní Lenky vyměřovací základy pro výpočet sociálního i zdravotního pojištění i daň z příjmu zůstaly stejné.

Rozdělením příjmů a výdajů na spolupracující osobu manželé ušetřili 43 620 Kč, z toho na dani z příjmů ušetřili 18 000 Kč, na zdravotním pojištění 8 100 Kč a na sociálním pojištění 17 520 Kč.

3.12 Příklad 12

Pan Marek je poživitelem starobního důchodu, ale stále podniká. Předmětem jeho činnosti je výroba a opravy hudebních nástrojů. Jeho příjmy v roce 2010 byly 550 000 Kč. Výdaje uplatňuje procentem z příjmů. Jeho manželka Marie, která je jeho spolupracující osobou, pobírá invalidní důchod a v roce 2010 měla příjem z pronájmu nemovitostí ve výši 150 000 Kč.

Řešení:

Výroba a opravy hudebních nástrojů je řemeslná živnost, proto pan Marek uplatní výdaje ve výši 80 % z příjmů. Základ daně z podnikání pana Marka je 110 000 Kč. Paní Marie může uplatnit paušální výdaje k příjmu z pronájmu ve výši 30 % příjmu. Základ daně z pronájmu nemovitostí paní Marie je 105 000 Kč. Daň z příjmů fyzických osob je z obou těchto základů daně nulová. Zdálo by se, že rozdělovat příjmy a výdaje na spolupracující osobu je v tomto případě bezpředmětné. Přesto bude pro manželé výhodnější, když pan Marek rozdělí na svoji spolupracující manželku 50 % svého příjmu. I po rozdělení 50 % příjmů a výdajů na spolupracující manželku je výsledná daňová povinnost obou manželů nulová, ale manželé ušetří na platbě sociálního pojištění.

Pro účely zdravotního pojištění je vyměřovacím základem 50 % příjmů z podnikání a jiné výdělečné činnosti po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, zajištění a udržení. Vyměřovacím základem pro zdravotní pojištění pana

Marka je 27 500 Kč (50% z 55 000 Kč). Na pana Marka se nevztahuje ustanovení o minimálním vyměřovacím základu, protože je poživatelem starobního důchodu. Pan Marek na zdravotním pojištění zaplatí 3 713 Kč (13,5 % z 27 500 Kč).

	rozdělení na spolupracující osobu		bez rozdělení na spolupracující osobu	
	pan Marek	paní Marie	pan Marek	paní Marie
Příjmy podle § 7 ZDP	550 000 Kč	0 Kč	550 000 Kč	0 Kč
Výdaje související s příjmy podle § 7 ZDP	440 000 Kč	0 Kč	440 000 Kč	0 Kč
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 1 - ř.2) nebo výsledek hospodaření (zisk, ztráta)	110 000 Kč	0 Kč	110 000 Kč	0 Kč
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	275 000 Kč			
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	220 000 Kč			
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		275 000 Kč		
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		220 000 Kč		
Dílčí základ daně § 7 ZDP	55 000 Kč	55 000 Kč	110 000 Kč	0 Kč
Dílčí základ daně § 9 ZDP	0 Kč	105 000 Kč	0 Kč	105 000 Kč
Základ daně	55 000 Kč	160 000 Kč	110 000 Kč	105 000 Kč
Daň 15%	8 250 Kč	24 000 Kč	16 500 Kč	15 750 Kč
Sleva na poplatníka § 35ba odst. 1a)	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč
Výsledná daň	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na zdravotní pojištění	27 500 Kč	27 500 Kč	55 000 Kč	0 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 % z VZ	3 713 Kč	3 713 Kč	7 425 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na sociální pojištění	0 Kč	0 Kč	55 000 Kč	0 Kč
Sociální pojištění 29,2 % z VZ	0 Kč	0 Kč	16 060 Kč	0 Kč
CELKEM daň + zdravotní + sociální pojištění	3 713 Kč	3 713 Kč	23 485 Kč	0 Kč
CELKEM daň + pojištění za oba poplatníky	7 426 Kč		23 485 Kč	
ROZDÍL	-16 059 Kč			

Tabulka č. 12 – Výpočet daně z příjmů, zdravotního a sociálního pojištění k příkladu 12

Na paní Marii se pro účely zdravotního pojištění také nevztahuje ustanovení o povinnosti určení minimálního vyměřovacího základu, neboť pobírá invalidní důchod. Z příjmů z pronájmu se zdravotní pojištění neodvádí, proto bude vyměřovacím

základem paní Marie částka 27 500 Kč (50 % z 55 000 Kč). Pojistné na zdravotní pojištění paní Marie je 3 713 Kč (13,5 % z 27 500 Kč).

Pan Marek i paní Marie jsou považovány za OSVČ vykonávající vedlejší činnost, protože jsou poživateli starobního nebo invalidního důchodu. Oba manželé nejsou účastny důchodového pojištění, protože jejich příjem z vedlejší samostatné výdělečné činnosti nedosáhl v kalendářním roce alespoň tzv. rozhodné částky. Rozhodná částka pro rok 2010 je 56 901 Kč. Sociální pojištění proto platit nebudou.

Pokud by pan Marek svoje příjmy a výdaje nerozděloval na spolupracující manželku, byl by povinen zaplatit sociální pojištění ve výši 16 060 Kč (110 000 x 0,5 x 0,292), protože by jeho příjem ze samostatné výdělečné činnosti po odpočtu výdajů byl vyšší než tzv. rozhodná částka (110 000 Kč > 56 901 Kč).

Využitím institutu spolupracující osoby manželé ušetřili 16 059 Kč na platbě sociálního pojištění pan Marka.

3.13 Příklad 13

Pan Norbert je OSVČ, vede účetnictví a v roce 2010 vykázal ze svého podnikání zisk ve výši 600 000 Kč. Jeho manželka paní Nela je zaměstnaná, její hrubá mzda za rok 2010 byla 240 000 Kč, ze které u svého zaměstnavatele zaplatila zálohu na daň z příjmu ve výši 23 760 Kč. Manželé mají dvě děti, které studují na střední škole. Děti své vlastní zdanitelné příjmy nemají. Manželka i děti jsou zaregistrovány jako spolupracující osoby pana Norberta.

Řešení:

Na první pohled by se zdálo, že rozdělením zisku na spolupracující osoby nebude nijak výhodné. Manželka má svůj vlastní zdanitelný příjem vyšší než 165 600 Kč, proto převedením zisku nevznikne žádná daňová úspora, neboť sleva na poplatníka je vyčerpána v plné výši. Při převedení části zisku na spolupracující děti, budou sice uplatněny dvě slevy na poplatníky, ale pan Norbert přijde o daňové zvýhodnění na obě děti.

Aby pan Norbert maximálně optimalizoval svoji daňovou povinnost, musí rozdělit na manželku a děti 3 x 56 900 Kč. Manželka a děti budou považovány pro účely sociálního pojištění za OSVČ vykonávající vedlejší činnost z důvodu zaměstnání a studia, a jejich příjem nepřesáhne tzv. rozhodnou částku 56 901 Kč. Nebudou tedy muset platit sociální pojištění. Pan Norbert rozdělí 170 700 Kč, tj. 28,45 % jeho zisku. Maximální částka, kterou by mezi manželku a děti mohl rozdělit je 180 000 Kč, ale to by nebylo tak výhodné – alespoň jedna spolupracující osoba by musela zaplatit sociální pojištění, záleželo by na výši rozdělení mezi spolupracujícími osobami. Výpočet daně a pojistného včetně porovnání daňové povinnosti kdyby se zisk nerozděloval mezi spolupracující osoby je uveden v tabulce č. 13:

	na spolupracující osoby je rozděleno 28,45 % zisku				bez rozdělení na spolupracující osoby
	pan Norbert	paní Nela	syn	dcera	pan Norbert
Dílčí základ daně § 6 ZDP	0 Kč	324 000 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Dílčí základ daně § 7 ZDP	429 300 Kč	56 900 Kč	56 900 Kč	56 900 Kč	600 000 Kč
Základ daně	429 300 Kč	380 900 Kč	56 900 Kč	56 900 Kč	600 000 Kč
Daň 15%	64 395 Kč	57 135 Kč	8 535 Kč	8 535 Kč	90 000 Kč
Sleva na poplatníka § 35ba odst. 1a)	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč
Sleva na vyživované děti § 35c	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	23 208 Kč
Zaplacená záloha na daň z příjmů	0 Kč	-23 760 Kč	0 Kč	0 Kč	
Výsledná daň	39 555 Kč	8 535 Kč	0 Kč	0 Kč	41 952 Kč
Vyměřovací základ na zdravotní pojištění	214 650 Kč	28 450 Kč	28 450 Kč	28 450 Kč	300 000 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 % z VZ	28 978 Kč	3 841 Kč	3 841 Kč	3 841 Kč	40 500 Kč
Vyměřovací základ na sociální pojištění	214 650 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	300 000 Kč
Sociální pojištění 29,2 % z VZ	62 678 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	87 600 Kč
CELKEM daň + zdravotní + sociální pojištění	131 211 Kč	12 376 Kč	3 841 Kč	3 841 Kč	170 052 Kč
CELKEM daň + pojištění	151 269 Kč				170 052 Kč
ROZDÍL	-18 783 Kč				

Tabulka č. 13 – Výpočet daně z příjmů, zdravotního a sociálního pojištění k příkladu 13

Využitím institutu spolupracující osoby pan Norbert optimalizoval svoji daňovou povinnost a ušetřil 18 783 Kč. Na sociálním pojištění byla úspora ve výši 24 922 Kč. Na dani z příjmů zaplatil spolu s manželkou o 6 138 Kč více, než kdyby zisk

nerozděloval. To je dáno tím, že sice rozdělením snížil svůj základ daně a jeho děti využily dvakrát slevu na poplatníka, ale zároveň si pan Norbert nemohl uplatnit daňové zvýhodnění na dvě vyživované děti. Na zdravotním pojištění bylo zapláceno stejně, jako kdyby zisk nebyl rozdělen (rozdíl 1 Kč vznikl zaokrouhlováním).

3.14 Příklad 14

Pan Oldřich je truhlář, vede daňovou evidenci. Jeho příjmy jsou 2 300 000 Kč, výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů činí 1 840 000 Kč. Jeho manželka paní Olga je jeho spolupracující osobou, toho času na rodičovské dovolené, a v roce 2010 měla příjem z pronájmu nemovitosti 60 000 Kč.

Řešení:

Příjem z pronájmu paní Olgy lze snížit o paušální výdaje ve výši 30% z příjmu. Základ daně z pronájmu je tedy 42 000 Kč. Rozdělit příjmy a výdaje na spolupracující osobu je možnost, nikoliv povinnost. Pan Oldřich musí zvážit, co je pro něj a jeho rodinu výhodnější. Může na svoji manželku převést až 50% příjmů a výdajů, nebo příjmy nerozdělovat a uplatnit si slevu na manželku. Vzhledem k tomu, že příjem paní Olgy nepřesáhl ve zdaňovacím období 68 000 Kč, může si manžel uplatnit slevu na manželku. V takovém případě ale manželka nesmí být spolupracující osobou. Pan Oldřich musí zvážit, co bude pro něj a jeho rodinu výhodnější. Pan Oldřich se rozhodl porovnat zdanění pro případ, že na svoji manželku převede 12% svých příjmů a výdajů. Základ daně paní Olgy podle § 7 nepřesáhne rozhodnou částku pro povinnost platit sociální pojištění, protože výdělečná činnost paní Olgy je považována za činnost vedlejší, neboť paní Olga pobírá rodičovský příspěvek. V tabulce č. 14 je porovnání zdanění pro případ, kdy pan Oldřich rozděluje 12 % svých příjmů a výdajů a případ kdy své příjmy a výdaje nerozděluje.

Při rozdělení 12% příjmů a výdajů na spolupracující manželku pan Oldřich zaplatí na sociálním pojištění o 8 059 Kč méně. To je tím, že z částky 55 200 Kč, kterou by převedl na svoji manželku, paní Olga sociální pojištění neplatí. Naopak na dani z příjmů by manželé při rozdělení na spolupracující osobu zaplatili o 16 560 Kč více. To je dáno tím, že při rozdělení na spolupracující manželku nemůže pan Oldřich

uplatnit slevu na dani na manželku ve výši 24 840 Kč. V tomto případě je rozdělení na spolupracující manželku nevýhodné a pan Oldřich se rozhodl zdaňovat svůj příjem sám.

	rozdělení na spolupracující osobu		bez rozdělení na spolupracující osobu	
	pan Oldřich	paní Olga	pan Oldřich	paní Olga
Příjmy podle § 7 ZDP	2 300 000 Kč	0 Kč	2 300 000 Kč	0 Kč
Výdaje související s příjmy podle § 7 ZDP	1 840 000 Kč	0 Kč	1 840 000 Kč	0 Kč
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 1 - ř.2) nebo výsledek hospodaření (zisk, ztráta)	460 000 Kč	0 Kč	460 000 Kč	0 Kč
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	276 000 Kč			
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	220 800 Kč			
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		276 000 Kč		
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		220 800 Kč		
Dílčí základ daně § 7 ZDP	404 800 Kč	55 200 Kč	460 000 Kč	0 Kč
Dílčí základ daně § 9 ZDP	0 Kč	42 000 Kč	0 Kč	42 000 Kč
Základ daně	404 800 Kč	97 200 Kč	460 000 Kč	42 000 Kč
Daň 15%	60 720 Kč	14 580 Kč	69 000 Kč	6 300 Kč
Sleva na poplatníka § 35ba odst. 1a)	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč
Sleva na manželku § 35ba odst. 1b)			24 840 Kč	
Sleva na vyživované dítě § 35c	11 604 Kč		11 604 Kč	
Výsledná daň	24 276 Kč	0 Kč	7 716 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na zdravotní pojištění	202 400 Kč	27 600 Kč	230 000 Kč	0 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 % z VZ	27 324 Kč	3 726 Kč	31 050 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na sociální pojištění	202 400 Kč	0 Kč	230 000 Kč	0 Kč
Sociální pojištění 29,2 % z VZ	59 101 Kč	0 Kč	67 160 Kč	0 Kč
CELKEM daň + zdravotní + sociální pojištění	110 701 Kč	3 726 Kč	105 926 Kč	0 Kč
CELKEM daň + pojištění za oba poplatníky	114 427 Kč		105 926 Kč	
ROZDÍL	8 501 Kč			

Tabulka č. 14 – Výpočet daně z příjmů, zdravotního a sociálního pojištění k příkladu 14

3.15 Příklad 15

Pan Petr vede řemeslnou živnost zlatnictví. Jeho příjmy v roce 2010 byly 1 000 000 Kč, výdaje uplatňuje procentem z příjmů. Jeho syn Pavel, který dosud studuje na VŠ, je jeho spolupracující osobou. Syn Pavel jiné zdanitelné příjmy nemá.

Řešení:

Pokud je spolupracující osobou vyživované dítě, nemůže si poplatník uplatnit slevu na dítě. Pan Petr se musí rozhodnout, co pro něj bude výhodnější. Pokud převede na syna podíl nepřevyšující tzv. rozhodnou částku (tj. 56 900 Kč), nebude z této částky platit sociální pojištění. Přijde ale o daňové zvýhodnění na dítě. V tabulce č. 15 je porovnání zdanění při rozdělení 28% příjmů a výdajů na spolupracujícího syna a zdanění v případě, že pan Petr své příjmy rozdělovat nebude. Výdaje pana Petra tvoří 80% příjmů, tj. 800 000 Kč. Základ daně (příjmy po odpočtu výdajů) je 200 000 Kč.

Pokud pan Petr rozdělí na syna 28% svých příjmů a výdajů, ušetří na sociálním pojištění 8 176 Kč. Na dani z příjmů ale přijde o daňové zvýhodnění na vyživované dítě ve výši 6 444 Kč. Celkově by tak pan Petr zaplatil o 2 048 Kč více, než kdyby své příjmy nerozděloval. V tomto případě je pro pana Petra výhodnější své příjmy a výdaje na syna nerozdělovat a zdaňovat svůj příjem sám.

Rozdělit příjmy a výdaje na spolupracující vyživované dítě, které nemá jiné zdanitelné příjmy, začíná být ve zdaňovacím období 2010 výhodné až od základu daně 213 300 Kč. To je hranice, při které (pokud rozdělíme příjmy a výdaje tak, aby nepřevyšovaly tzv. rozhodnou částku) úspora na sociálním pojištění začíná být vyšší než součet rozdílů na dani z příjmů a rozdílů na zdravotním pojištění. Samozřejmě za předpokladu, že pro poplatníka, který rozděluje své příjmy a výdaje, platí minimální vyměřovací základ a jeho činnost je považována za činnost hlavní. Pokud tato podmínka není splněna, hranice zdanitelného příjmu, při kterém začíná být výhodné rozdělovat příjmy a výdaje na vyživované dítě, leží jinde, je nižší. Tuto hranici si můžete ověřit v příloze diplomové práce, kde jsou v MS Excel vytvořeny optimalizační výpočty pro daň z příjmů fyzických osob, zdravotního a sociálního pojištění. Po zadání konkrétních údajů lze rozhodnout, jestli je rozdělení na spolupracující osobu výhodné

nebo při jakém podílu rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující osobu dochází k maximální optimalizaci daňové povinnosti.

	rozdělení na spolupracující osobu		bez rozdělení na spolupracující osobu	
	pan Petr	syn Pavel	pan Petr	syn Pavel
Příjmy podle § 7 ZDP	1 000 000 Kč	0 Kč	1 000 000 Kč	0 Kč
Výdaje související s příjmy podle § 7 ZDP	800 000 Kč	0 Kč	800 000 Kč	0 Kč
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 1 - ř.2) nebo výsledek hospodaření (zisk, ztráta)	200 000 Kč	0 Kč	200 000 Kč	0 Kč
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	280 000 Kč			
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), kterou poplatník rozděluje na spolupracující osobu podle § 13 ZDP	224 000 Kč			
Část příjmů nebo HV před zdaněním (zisk), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		280 000 Kč		
Část výdajů nebo HV před zdaněním (ztráta), která připadla na poplatníka jako na spolupracující osobu podle § 13 ZDP		224 000 Kč		
Dílčí základ daně § 7 ZDP	144 000 Kč	56 000 Kč	200 000 Kč	0 Kč
Základ daně	144 000 Kč	56 000 Kč	200 000 Kč	0 Kč
Daň 15%	21 600 Kč	8 400 Kč	30 000 Kč	0 Kč
Sleva na poplatníka § 35ba odst. 1a)	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč
Sleva na vyživované dítě § 35c			11 604 Kč	
Výsledná daň	0 Kč	0 Kč	-6 444 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na zdravotní pojištění	142 254 Kč	28 000 Kč	142 254 Kč	0 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 % z VZ	19 205 Kč	3 780 Kč	19 205 Kč	0 Kč
Vyměřovací základ na sociální pojištění	72 000 Kč	0 Kč	100 000 Kč	0 Kč
Sociální pojištění 29,2 % z VZ	21 024 Kč	0 Kč	29 200 Kč	0 Kč
CELKEM daň + zdravotní + sociální pojištění	40 229 Kč	3 780 Kč	41 961 Kč	0 Kč
CELKEM daň + pojištění za oba poplatníky	44 009 Kč		41 961 Kč	
ROZDÍL	2 048 Kč			

Tabulka č. 15 – Výpočet daně z příjmů, zdravotního a sociálního pojištění k příkladu 15

4 Závěr

V této práci jsou podrobně analyzovány příklady využití institutu spolupracující osoby z praxe. Z analyzovaných příkladů vyplývá, že i při aplikaci jednotné sazby daně z příjmů fyzických osob lze institutu spolupráce využít k optimalizaci daňové povinnosti zejména v následujících případech spolupráce:

- spolupracující osoba nemá žádné zdanitelné příjmy, takže nemůže uplatnit slevy na dani (zejména slevu na poplatníka) a odpočty od základu daně - poskytnuté dary, odpočet penzijního připojištění a pojištění na soukromé životní pojištění, odpočet úroků z úvěru ze stavebního spoření a z hypotéčního úvěr (*příklady 4, 6, 7, 8, 13*);
- spolupracující osoba má sice zdanitelné příjmy, ale vypočtený základ daně neumožní fyzické osobě uplatnit v plné výši slevy na dani a odpočty od základu daně dle § 15 zákona o dani z příjmů (*příklady 4, 5, 10, 11, 12*);
- podnikatel je v daňové ztrátě a převedení podílu daňové ztráty na spolupracující osobu, která má vyšší základ daně, sníží daňové zatížení této spolupracující osoby (*příklad 9*);
- podnikatel má vyšší základ daně, ale spolupracující osoba je v daňové ztrátě ze svého podnikání, takže převedení podílu příjmů a výdajů podnikatele na spolupracující osobu sníží i při jednotné sazbě daně z příjmů ve výši 15 % souhrnné daňové zatížení obou osob (*příklad 11*);
- podnikatel převede část svého základu daně ve výši, která nepřevyšuje tzv. rozhodnou částku pro účast na důchodovém pojištění OSVČ, na spolupracující osoby, které jsou pro účely sociálního pojištění považovány za OSVČ vykonávající vedlejší výdělečnou činnost (*příklady 4, 6, 10, 12, 13*);
- podnikatel převede takovou část základu daně na spolupracující osobu, která má povinnost stanovit minimální vyměřovací základ pro účely sociálního a zdravotního pojištění tak, aby vyměřovací základ této osoby byl stále nižší nebo roven zákonem stanovenému minimálnímu vyměřovacímu základu (*příklad 5, 9, 11*);

V diplomové práci jsou uvedeny také případy, kdy rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující osobu výhodné není. Jedná se především o případ, kdy spolupracující osobou je manžel/ka, který/a nemá vlastní zdanitelné příjmy přesahující 68 000 Kč, nebo vyživované dítě a poplatník si nemůže uplatnit slevu na dani na manželku nebo na dítě (*příklad 14 a 15*).

Mezi výhody využití institutu spolupráce osob patří zejména to, že pro spolupracujícího manžela (manželku) resp. spolupracující ostatní osoby žijící s poplatníkem ve společné domácnosti není nutné vystavení živnostenského listu, přestože příjmy, které jsou převáděny na osobu spolupracující s podnikatelem, jsou považovány u spolupracující osoby za příjem z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti a jsou zdaňovány podle § 7 zákona o dani z příjmu. Spolupracující osoba, pokud sama neprovádí podnikatelskou činnost, není z titulu spolupráce účetní jednotkou a rovněž nevede daňovou evidenci.

Poměr rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující osobu nemusí odpovídat reálné spolupráci spolupracující osoby s podnikatelem. I při minimální, symbolické reálné spolupráci je možné rozdělit na spolupracující osobu plnou výši maximální možné částky podle § 13 zákona o dani z příjmu, což lze využít plně k optimalizaci daňové povinnosti podnikatele a spolupracující osoby. Poměr převedených příjmů a výdajů na spolupracující osobu je možné stanovit až podle výše daňového základu podnikatele při sestavování daňového přiznání. Ovšem o spolupráci v příslušném zdaňovacím období by mělo být rozhodnuto před jejím zahájením a nikoliv až po skončení zdaňovacího období. Pokud by nedošlo ke splnění oznamovací povinnosti spolupracující osoby o zahájení spolupráce, může správce daně udělit fyzické osobě pokutu za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy.

Pokud spolupracující osoba vykoná pracovní cestu v souvislosti se spoluprací pro podnikatele, uplatní si výdaje na pracovní cestu této spolupracující osoby podnikatel. Podobně i další výdaje spolupracující osoby vynaložené v souvislosti se spoluprací s podnikatelem jsou daňově uznatelnými výdaji podnikatele. Jde např. o

výdaj na mobilní telefon, na pracovní a ochranné pomůcky a další, vynaložené spolupracující osobou.

Spolupracující osoba je samostatným daňovým subjektem, takže podává přiznání k dani z příjmů fyzických osob v termínech stanovených zákonem. V tomto přiznání k dani z příjmů fyzických osob uvádí spolupracující osoba podíl převedených příjmů a výdajů. Nevýhodou však je, že spolupracující osoba nemusí podat daňové přiznání ve stejném termínu jako podnikatel, se kterým spolupracuje. Může dojít k situaci, že spolupracující osoba podá daňové přiznání v řádném termínu do 31. 3. za uplynulé zdaňovací období a podnikatel, se kterým spolupracuje, podá daňové přiznání prostřednictvím daňového poradce až v termínu do 30. 6., respektive naopak. Základ daně a podíl spolupracující osoby tak musí být stanoven k dřívějšímu termínu podání daňového přiznání. Dle výše daňové povinnosti uvedené v daňovém přiznání je spolupracující osoba povinna platit zálohy na daň z příjmů.

Spolupracující osoba je považována z hlediska zákona o pojistném na sociální zabezpečení a zákona o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění za osobu samostatně výdělečně činnou a má povinnost hradit pojistné včetně záloh na pojistné na sociální a zdravotní pojištění. Toto pojistné si hradí spolupracující osoba sama anebo je za ni hradí podnikatel. Zaplacené pojistné je nutno vyloučit z daňových výdajů.

K optimalizaci daňové povinnosti podnikatele využitím institutu spolupracující osoby je třeba přistupovat individuálně. To co je výhodné a možné pro jednoho, nemusí být výhodné a možné pro jiného. Vždy je potřeba posoudit konkrétní čísla, zvážit situaci ve společné domácnosti a možnosti spolupráce. K tomuto účelu jsou v příloze diplomové práce vypracovány interaktivní tabulky umožňující výpočet daně z příjmů fyzických osob, zdravotního a sociálního pojištění podnikatele a jeho spolupracující osoby. Po zadání konkrétních údajů lze rozhodnout, jestli je rozdělení na spolupracující osobu výhodné, či při jakém podílu rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující osobu dochází k maximální optimalizaci daňové povinnosti. Návod k použití je uveden v příloze.

5 Summary

COOPERATIVE PERSONS IN TERMS OF TAXES AND INSURANCE

The aim of this dissertation is to analyse in detail an issue of cooperative persons (especially husband and wife) cooperating with self-employed persons and assess cases when usage of distribution of entries and costs or profit and loss on cooperative person is in the light of taxes optimal.

Knowledge acquired in work experience is used in this dissertation. The term “self-employed person” and “cooperative person” as well as forms of cooperation in the family are specified in first part of this work. In the next part is in detail analysed cooperative person in terms of taxes, public health insurance and social insurance. In mentioned cases is analysed if using of cooperative person is for the taxpayer and his family advantageous eventually in what conditions is for the taxpayer optimal. Finally is summarised in which cases is distribution of entries and costs on cooperative person as for taxation advantageous and what are the disadvantages.

An interactive chart made in MS Excel is in an appendix of this dissertation as a practical tool for optimizing of tax payment of self-employed person. The chart makes easier to calculate the share of entries and costs of cooperative person, calculation of self-employed person income duty and calculation of social and health insurance of self-employed person and his cooperative person. Using these charts enables to the taxpayer to find out easily the highest possible tax saving and decision whether the entries and costs distribution on cooperative person is for the tax-payer profitable. Algorithms for the calculations are in accordance with the tax legislation valid in the years 2010 and 2011.

Key words: cooperative person, an income tax, health and social insurance, optimizing of tax duty

6 Použitá literatura

AMBROŽ, J.: *Daňová příznání a optimalizace*, vydavatelství Vladimír Vyskočil – KORŠACH, Praha 2007

DUŠEK, J.: *Daně z příjmů 2010*, Grada Publishing 2010

KOHLÍK, V.: *Podnikání v rodině*, Newsletter, bez data vydání

MACHÁČEK, I.: *Daň z příjmu fyzických osob 2010*, C. H. BECK PRO PRAXI, Praha 2010

MACHÁČEK, I.: *Možnosti úspor daně z příjmu fyzických osob v otázkách a odpovědích*, ASPI Publishing s.r.o., Praha 2004

PELECH, P., PELC, V.: *Daně z příjmů – komentář*, Anag 2010

PILÁTOVÁ, J.: *Daňová evidence: komplexní řešení problematiky daňové evidence pro OSVČ*, Anag 2010

SEDLÁKOVÁ, E.: *Daňově uznatelné výdaje v otázkách a odpovědích*, ASPI Publishing, 2004

VANČUROVÁ, A., LÁCHOVÁ, L.: *Daňový systém ČR 2010*, VOX 2010

ŽENÍŠKOVÁ, M.: *Pojistné na sociální zabezpečení s komentářem a příklady k 1. 1. 2010*, Anag 2010

Zákony I/2010, sborník úplných znění zákonů daňových, účetních a souvisejících k 1. 1. 2010, Poradce s.r.o. 2010

Webové stránky České správy sociálního zabezpečení

Webové stránky Všeobecné zdravotní pojišťovny

7 Příloha

- 1) CD s výpočty optimalizace daňové zátěže v MS Excel
- 2) Návod na použití optimalizačního výpočtu na přiloženém CD

Návod na použití optimalizačního výpočtu na přiloženém CD

Tabulky slouží pro výpočet daně z příjmů fyzických osob, platby zdravotního pojištění a platby pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (dále v textu i v tabulkách jako sociální pojištění).

V tabulkách se vyplňují pouze růžová pole, ostatní pole obsahují vzorce pro výpočty. Nulová pole není nutné vyplňovat.

Tabulky jsou určeny pro OSVČ a její spolupracující osobu. Program je rozdělen na tři části – „poplatník A“, „poplatník B“ a „poplatník A+B“

„poplatník A“ = osoba, která rozděluje své příjmy a výdaje, případně hospodářský výsledek na spolupracující osobu. V této části zadáváme údaje o tomto poplatníkovi.

„poplatník B“ = osoba, která přijímá podíl příjmů a výdajů, případně podíl na hospodářském výsledku od poplatníka A. V této části zadáváme údaje o tomto poplatníkovi.

„poplatník A+B“ = v této části zadáváme procentní podíl na příjmech a výdajích. Program vypočítá daň z příjmů fyzických osob, zdravotní a sociální pojištění obou spolupracujících osob a porovná tyto platby s platbami daně a pojištění v případě, že spolu poplatníci nespolečně spolupracují.

Postup při vyplnění listů „poplatník A“ a „poplatník B“

Do listu „poplatník A“ vyplňujeme údaje o osobě, která bude rozdělovat své příjmy a výdaje. Do listu „poplatník B“ vyplňujeme údaje o osobě, na kterou budou příjmy a výdaje rozděleny.

ODDÍL I – Výpočet dílčího základu daně z podnikání podle § 7 ZDP

Vyplňte v každém listu příjmy a výdaje poplatníků podle § 7 bez rozdělení na spolupracující osobu.

ODDÍL II – Dílčí základy daně z příjmů fyzických osob podle § 6 – 10, základ daně a ztráta

Vyplňte dílčí základy daně ze závislé činnosti, z kapitálového majetku, z pronájmu, z ostatních příjmů a uplatňovanou výši ztráty z minulých let.

ODDÍL III – Nezdanitelné části základu daně

Uved'te hodnotu darů, odečet úroků, penzijní připojištění, životní pojištění, odborové příspěvky, úhrady na další vzdělávání, výzkum a vývoj.

ODDÍL IV – Uplatnění slev na dani a daňového zvýhodnění

Sleva na poplatníka je zadaná, platí pro všechny. Dále vyplňte, uplatňujete-li další slevy podle § 35ba ZDP.

ODDÍL V – Údaje o dětech žijících v domácnosti, daň po uplatnění slevy, daňový bonus

Vyplňte pouze v případě, že uplatňujete daňové zvýhodnění na dítě podle § 35c ZDP. Vyplňuje se počet kalendářních měsíců, ve kterých je dítě považováno za vyživované.

Na řádku 43 je vypočítána daň z příjmů fyzických osob, na řádku 44 je uveden daňový bonus, je-li na něj nárok.

Při vyplňování údajů v oddílech I až V se můžete řídit pokyny k vyplnění příznání k dani z příjmů fyzických osob za zdaňovací období (kalendářní rok) 2010.

UPOZORNĚNÍ: Pokud poplatník B nemá vlastní zdanitelné příjmy a nemá povinnost podávat daňové příznání, musí se do listu uvést případné další slevy, které by mohl uplatňovat v případě, že zdanitelný příjem bude mít. Jedná se např. o slevu na studium, invalidní důchod apod.

ODDÍL VI – Zdravotní pojištění poplatníka

Vyplňte počet měsíců, ve kterých pro OSVČ platil minimální vyměřovací základ. Osoby, pro které minimální vyměřovací základ neplatí, jsou vyjmenovány v diplomové práci na str. 21. Na řádku 49 je vypočítáno pojistné na zdravotní pojištění poplatníka za daný rok.

ODDÍL VII – Sociální pojištění poplatníka

Na řádku 50 označte křížkem, jakou samostatnou výdělečnou činnost poplatník v daném roce vykonával. Hlavní i vedlejší znamená, že poplatník vykonával část roku činnost OSVČ jako vedlejší a část roku činnost OSVČ jako hlavní. Osoby vykonávající vedlejší samostatnou činnost jsou uvedeny v diplomové práci na str. 23.

Na řádku 51 uveďte počet měsíců, v nichž poplatník vykonával hlavní výdělečnou činnost alespoň po část měsíce a počet měsíců, v nichž poplatník vykonával vedlejší výdělečnou činnost. Ostatní řádky jsou automaticky vypočítány. Na řádku 59 je uvedeno pojistné na sociální pojištění poplatníka za daný rok.

Poplatník si může určit jiný vyměřovací základ (ř. 58), tato částka však nemůže být nižší než je částka na ř. 57 a vyšší než maximální vyměřovací základ. Výpočty sociálního pojištění předpokládají, že OSVČ platí sociální pojištění z vypočítaného vyměřovacího základu, tzn., neurčuje si vyšší vyměřovací základ.

UPOZORNĚNÍ: Pokud poplatník B nemá vlastní zdanitelné příjmy a nemá povinnost podat přehledy na sociální a zdravotní pojištění, musí do listu „poplatník B“ doplnit údaje v oddílu VI a VII. V oddílu VI – zdravotní pojištění – musí poplatník uvést údaje o počtu měsíců, ve kterých pro OSVČ platil minimální vyměřovací základ (jako by už byl spolupracující osobou). V oddílu VII – sociální pojištění – musí poplatník B uvést výkon vedlejší výdělečné činnosti a počet měsíců této činnosti (jako by byl spolupracující osobou).

ODDÍL VIII – Celkové daňové zatížení poplatníka

Tabulka zobrazuje platbu daně z příjmů, případně nároku na daňový bonus, platbu zdravotního a sociálního pojištění. V tabulce vpravo je součet všech hodnot představující celkové daňové zatížení poplatníka.

Postup při vyplnění listu „poplatník A+B“

Do růžového pole nahoře vpravo vyplňte podíl spolupracující osoby na hospodářském výsledku nebo na příjmech a výdajích (maximálně 50% pokud je spolupracující osobou manžel/ka, v ostatních případech maximálně 30%).

POZOR: program nehlídá maximální limit rozdílu příjmy a výdajů podle § 13 ZDP, více v diplomové práci na str. 15

Údaje o poplatníkovi A i B jsou automaticky přenesené z listů „poplatník A“ a „poplatník B“. Do řádku 18 uveďte výši ztráty vzniklé a vyměřené za předcházející období, maximálně do výše na řádku 16 – není převedeno automaticky.

V oddílu IV vyplňte uplatňované slevy na manžela/ku, pokud poplatník A nebo B má na tuto slevu nárok. Tento údaj není přepisován automaticky z listů „poplatník A“ nebo „poplatník B“, protože je-li spolupracující osobou manžel/ka, nemůže si poplatník tuto slevu uplatnit. Pokud by příjmy a výdaje nerozděloval, slevu na manžela/ku si uplatnit může. Více v diplomové práci na str. 17.

V oddílu V vyplňte údaje o dětech žijících v domácnosti s poplatníkem A a údaje o dětech žijících v domácnosti s poplatníkem B. Tyto údaje nejsou převedeny z listů „poplatník A“ a „poplatník B“ automaticky, protože je-li spolupracující osobou vyživované dítě, poplatník nemá nárok na daňové zvýhodnění na toto dítě. Pokud by poplatník příjmy a výdaje nerozděloval na vyživované dítě, mohl by si uplatnit daňové zvýhodnění. Více v diplomové práci na str. 17.

Jiné údaje se do listu „poplatník A+B“ již nevypisují. Program si je automaticky přenesou z listů „poplatník A“ a „poplatník B“.

Údaje o platbách daně z příjmů, zdravotním a sociálním pojištění jsou uvedeny v oddílu VIII. V levé části jsou uvedené platby daně a pojištění v případě, že spolu poplatníci nespolečně pracují, vpravo jsou uvedené platby daně a pojištění v případě, že spolu poplatníci spolupracují.

Představuje-li spolupráce **optimalizaci daňového zatížení** obou poplatníků, je uvedený rozdíl záporné číslo. Záporná čísla jsou **zobrazena červeně**.

Pro zajištění maximální daňové optimalizace může uživatel v programu libovolně měnit procentní podíl na rozdělovaných příjmech a výdajích na spolupracující osobu (s ohledem na ustanovení zákona o dani z příjmů). V tabulce v oddílu VIII se mu okamžitě vyčíslí výše daňové úspory, případně zjistí, že rozdělení na spolupracující osobu je nevhodné.